

Article History

Received / Geliş
16.10.2018

Accepted / Kabul
21.11.2018

Available Online / Yayınlanma
01.12.2018

PUBLIC ADMINISTRATION AND CHILDREN'S SEXUAL ABUSE VIA THE INTERNET

KAMU YÖNETİMİ VE ÇOCUKLARIN İNTERNET YOLUYLA CİNSEL
İSTİSMARI

Polat TUNÇER¹

Abstract

Technological developments and the discovery of the Internet increased the speed of information and transportation; information is easy to obtain, cheaper and accelerated. It has become so close that the information is globalized and reach a touch of a button. These developments have made our era an information and communication age. All these developments have changed all known habits and lifestyles. Social change has diversified its expectations and desires from public administration. In addition to the social benefits of technological change, it has become a threat to its security. Because the personal information shared with the internet is spreading rapidly and destroying personal privacy. It is inevitable that children, who use technological innovations and the internet better and more than adults, face the damages of the internet as well as their benefits. Both families and the community are particularly uncomfortable with the increase of sexual assaults on the internet, especially for children and expects the public administration to take the necessary measures and make legal arrangements. Public administration should take multiple measures for sexual assaults against children through the Internet. They need to make technological investments in this field, to train experienced and well-equipped personnel, and to ensure social awareness and awareness. In particular, it is obliged to ensure that the education, health, law, social security and law enforcement units work in a coordinated manner. In this process, the provision of social support is also necessary to carry out a successful study. No work without social support can be successful. The purpose of this article is; The aim of the course is to examine the obligations and activities of the public administration, which is responsible for solving the social problems and the needs of the public, in the process of sexual abuse and its prevention, which is a serious social problem against children over the internet.

Keywords: Public Administration, Internet, Online, Child, Sexual Abuse.

Özet

Teknolojik gelişmeler ve internetin keşfi bilgiye ulaşımın hızını artırmış; bilginin elde edilmesi kolaylaşmış, ucuzlamıştır. Öyle ki bilgi küreselleşmiş ve ulaşmak bir tuşa dokunmak kadar yakın hale gelmiştir. Bu gelişmeler çağımızı bilgi ve iletişim çağı haline getirmiştir. Bütün bu gelişmeler bilinen bütün alışkanlıkları ve yaşam tarzlarını değiştirmiştir. Toplumsal değişim onun kamu yönetiminden beklentilerini ve isteklerini çeşitlendirmiştir. Teknolojik değişimin toplumsal faydaları yanında onun güvenliğini de tehdit eder hale gelmiştir. Zira internete paylaşılan kişisel bilgiler hızla yayılmakta ve kişisel mahremiyeti yok etmektedir. Teknolojik yenilikleri ve interneti yetişkinlerden daha iyi ve daha fazla kullanan çocukların internetin yararları yanında onun zararlarıyla karşı karşıya kalmaları kaçınılmaz hale gelmiştir. Gerek aileler gerekse toplum internet üzerinden bilhassa çocuklara yönelik cinsel saldırıların artmasından son derece rahatsız bir durumdadır ve kamu yönetiminden bu konuda gerekli tedbirleri almasını ve yasal düzenlemeleri yapmasını beklemektedir. İnternet yoluyla çocuklara karşı yapılan cinsel saldırılar için kamu yönetiminin çok yönlü tedbirler alması gerekir. Bu alanda teknolojik yatırımlar yapması, tecrübeli ve donanımlı elamanları yetiştirmesi, toplumsal farkındalığı ve bilinçlenmeyi sağlaması gerekir. Bilhassa, eğitim, sağlık, hukuk, sosyal güvenlik ve kolluk birimlerinin koordineli bir şekilde çalışmalarını sağlamakla yükümlüdür. Bu süreçte toplumsal desteğin sağlanması da başarılı bir çalışma yürütebilmek için gereklidir. Toplumsal destekten yoksun hiçbir çalışma başarılı olamaz. Bu makalenin amacı; toplumsal sorunları çözmek ve kamunun ihtiyaçlarını gidermekle yükümlü olan kamu yönetiminin, internet üzerinden çocuklara karşı gerçekleştirilen ve ciddi bir toplumsal sorun olan, cinsel istismar ile onun önlenmesi sürecindeki yükümlülüklerini ve çalışmalarını ele almaktır.

Anahtar Kelimeler: Kamu Yönetimi, İnternet, Online, Çocuk, Cinsel İstismar.

¹ Dr. Öğretim Üyesi Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi.

Giriş

Bilgisayarın geliştirilmesi ve internetin icadıyla birlikte muazzam bir iletişim ve etkileşim çağı başlamıştır. İnternet kullanımı hızla yaygınlaşmaktadır. Bu süreç küresel dünyada bütün yaşam tarzlarını az ya da çok etkilemiş ve değiştirmiştir. İnternet yoluyla bilgiye erişmek ucuz, kolay ve hızlı bir hale gelmiştir. Bu gelişmelerin günlük hayatta yararlarının yanısıra bilinçli kullanılmadığı zaman insanlarda maddî ya da manevî pek çok hasarlara ve travmalara yol açmaktadır. Bu durumdan en fazla etkilenen çocuklardır. İnternetin sağladığı imkân ve kolaylıklardan yararlanan kötü niyetli insanlar çocukların cinsel istismarını gerçekleştirmek için çeşitli yol ve yöntemlere başvurmaktadır.

İnternet yoluyla çocuk cinsel istismarı bütün dünyada önemli bir toplumsal sorun haline gelmiştir. Bu bağlamda kamu yönetiminin bu soruna duyarsız kalması ya da gözardı etmesi söz konusu olamaz. Gerek kamu sağlığı, gerekse kamu güvenliği bakımından önem arz eden bu sorun için etkili önlemler almak ve gerekli yaptırımları uygulamak kamu yönetiminin başlıca yükümlülük alanları arasında yer alır.

İnternet yoluyla çocukların cinsel istismarı küresel bir sorun olması sebebiyle, bu problemin üstesinden gelebilmek için de ülkeler arası işbirliğine ihtiyaç vardır. Bu konuda sinerji yaratabilmek için koordinasyonu uluslararası bir kurumun sağlaması gerekir ki, bu bağlamda Interpol'ün bu görevi üstlenmiş olduğu söylenebilir.

Çok yönlü ve boyutlu bu sorunun çözümü, hiç de kolay değildir. Kamu yönetiminin bu alanda önemli teknolojik yatırımlar yapması ve gerekli idarî ve yasal tedbirleri alması gerekir. Bu bağlamda en önemli husus ise çocukların ve ebeveynlerin bu tehlikenin boyutları, sonuçları ve korunma yöntemleriyle ilgili eğitilmeleridir. Ayrıca, çocuklarla sık-sık temas halinde bulunan öğretmen, hekim ya da sosyal hizmet profesyonellerinin eğitilmeleri ve onların konuyla ilgili yeterli duyarlılığa sahip olmalarının sağlanması gerekir. Diğer yandan toplumsal destek sağlanmadan bu sorunla etkili bir biçimde mücadele etmek de mümkün gözükmemektedir.

Aileler başta olmak üzere bütün ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum örgütlerinin bu suçla mücadele etmek için, örgütlenmesi ve koordine edilmesi kamu yönetiminin başta gelen yükümlülükleri arasında yer alır. Zira bu sorun yalnızca polisiye tedbirler ve hukukî düzenlemelerle üstesinden gelinecek bir sorun değildir. Bu makale İnternet yoluyla işlenen çocuk cinsel suçlarına genel bir bakış sunmak amacıyla taşımaktadır. Bu tür bir suçla mücadele edebilmek için küresel bir teşkilatlanmaya ve işbirliğine ihtiyaç vardır.

A. Çocuk Cinsel İstismarı Kavramı

Cinsel istismar her yerde ve her kültürde bulunur; toplumun her seviyesinde ve dünyanın her ülkesinde gerçekleşir. Küresel ve yerel çalışmalardan elde edilen veriler, dünyanın en azından bazı bölgelerinde, her beş kişiden birinin, yaşamı boyunca samimi veya tanıdık bir partneri tarafından tecavüze veya tacize uğradığını göstermektedir. Her ne kadar mağdurların büyük çoğunluğu kız çocukları olsa da, erkek çocukları da cinsel şiddete maruz kalmaktadır. Cinsel şiddet, yalnızca coğrafi anlamda değil, aynı zamanda yaş ve cinsiyet açısından da küresel bir sorun olarak görülebilir (WHO, 2003: 1).

Çocuk cinsel istismarı, tanı ya da rahatsızlık değil, karmaşık bir yaşam olayıdır. Bu terim; bir dizi cinsel aktivite, kapsar. Bu faaliyetler; cinsel ilişkide bulunma, oral ya da genital temas, cinsel organların doğrudan ya da giyim yoluyla teşhir edilmesi, çocukların yetişkin cinsel faaliyetine ya da pornografisine maruz bırakılması ile fuşu içerir (Putnam, 2003: 269). Bir başka deyişle, yetişkinlerin kendi cinsel doyumuna ulaşmak amacıyla, karşı tarafın rızası olmadan veya kandırarak çocuğa yaptığı tüm

davranışlar cinsel istismar olarak tanımlanır. Bu davranışlar oral seks, genital seks, el ile genital, göğüs bölgesine temas, cinsel organların gösterilmesi ya da gösterilmesine zorlanması, çocuğa pornografik görüntüler izletilmesi veya çocuğun pornografik görüntülerde kullanılmasını kapsar (Ayraler Taner vd., 2015: 295).

Çocuk cinsel istismarı (Child sexual abuse/CSA), bir kişinin çocuk üzerinde gücünü kullandığı ve çocuğu herhangi bir cinsel eyleme kattığı zaman ortaya çıkar. İstismarın gücü, yaş farklılıkları, entelektüel ya da fiziksel gelişim, çocuk üzerindeki otorite ilişkileri ve / veya çocuğun kendisine bağımlılığı arasında yatar. Dokunmak, bir çocuğun cinsel istismara maruz kalmasının tek yolu değildir. Suçlu, çocuğu tehdit, rüşvet, güç, yanlış beyan ve diğer baskı biçimleriyle cinsel eylemlere sokabilir (Beniuk and Rimer, 2006: 1).

Çocuk cinsel istismarı, çocuğun tam olarak kavrayamadığı, çocuğun gelişimsel olarak hazırlanmadığı ve onay veremediği ya da toplumun yasalarını veya sosyal tabularını ihlal eden cinsel faaliyette bulunmasıdır. Çocuk cinsel istismarı, bir çocukla bir yetişkin ya da başka bir çocuk arasında gerçekleşebilir. Bu tür bir aktivite, sorumluluk, güven veya güç ilişkisi boyutuyla kanıtlanır. Faaliyet, diğer kişinin ihtiyaçlarını tatmin etmeyi veya gidermeyi amaçlamaktadır. Bu tür bir faaliyet aşağıdakileri içerebilir; ancak bunlarla sınırlı değildir (WHO, 2003: 75):

- Bir çocuğun yasadışı cinsel faaliyetlerde bulunmaya teşvik edilmesi veya zorlanması;
- Bir çocuğun fuhuş veya diğer yasadışı cinsel uygulamalarda sömürülmesi;
- Çocukların pornografik performans ve materyallerle sömürülmesi.

Çocukların cinsel istismarı benzersiz bir olgudur; dinamikleri genellikle yetişkin cinsel istismarınkinden çok farklıdır ve bu nedenle aynı şekilde ele alınamaz. Pedofililer, çocuklarla cinsel ilişkiyi yetişkinlere tercih eden bireylerdir. Genellikle çocuklarla ilgilenmek için stratejileri planlamak ve yürütmek konusunda yeteneklidir; çocuklarla ilgili bilgileri özellikle İnternet kullanımı yoluyla uluslararası düzeyde paylaştıklarını gösteren kanıtlar vardır (WHO, 2003: 76).

Çocuk istismarı yeni bir fenomen değildir. Çocuk istismar ve ihmalinin iki bin yıldan fazla süredir mevcut olduğu belgelenmiştir (Evans and Walters-Schmid, 2011: 1). Çocuklara yönelik cinsel istismar her yıl on binlerce çocuğu etkilemektedir. Her ne kadar cinsel istismar çok yaygın olsa da, birçok yetişkin, suçun eksik bildirilmesine ve mağdurun damgalanmasına yol açan, bununla yüz yüze geldiğinde, sorunla başa çıkmak için hazırlıksız veya isteksizdir. Çocuk cinsel istismarı birçok şekilde olabilir, ancak her zaman çocukların haklarının ihlali anlamına gelir ve birçok olumsuz fiziksel ve zihinsel sağlık riskini artırır. Cinselliğin etrafındaki sessizlik ve zayıf iletişim ortamı, çocuk cinsel istismarına katkıda bulunur. Eğitim ve bilgilendirme programları, çocukların istenmeyen iletişimi bildirmelerine yardımcı olabilir ve ebeveynlerin, din adamlarının ve bu alanda görev yapan kamu yönetimi sorumlu profesyonellerinin çocuk istismarı belirtilerini tanımasını ve uygun önlemleri almasını sağlayabilir (Conklin, 2012: 1).

Çocuk cinsel istismarını karakterize eden özellikler şunlardır: (a) Fiziksel güç / şiddet çok nadiren kullanılır; daha ziyade fail, çocuğun güvenini manipüle etmeye ve kötüye kullanımı gizlemeye çalışır; (b) Fail genellikle, bilinen ve güvenilir bir bakıcıdır; (c) Çocuk cinsel istismarı genellikle haftalar hatta yıllar boyunca ortaya çıkar. (d) Çocukların cinsel istismarı, sıklıkla zamanla daha invaziv² hale gelen tekrarlanan olaylar olarak ortaya çıkar. Failler genellikle, çocuğu zaman içindeki ilişkiyi

² Girişimsel; bir mikroorganizmanın bir konağa girme, orada gelişebilme ve konağın vücudunda yayılarak üreme yeteneği.

cinselleştiren aşamalı bir süreç içinde meşgul ederler. (e) Ensest / aile içi istismar, tüm çocuk cinsel istismarı vakalarının yaklaşık üçte birini oluşturur (WHO, 2003: 76).

Çocuk cinsel istismarı mağduriyeti, kültürel ve ekonomik sınırları aşar ve çok çeşitli kısa ve uzun vadeli sağlık sorunlarına yol açan, bozulmuş nörolojik, fizyolojik ve psikososyal işlevsellikle bağlantılıdır (Latzman vd., 2017: 1). Çocuk istismarı toplumsal bir problemdir; bu tür vakalara etkili bir şekilde müdahale edebilmek için pek çok kamu kurumunun yükümlülükleri bulunmaktadır. Bir çocuğun fiziksel saldırıya veya cinsel tacize uğraması durumunda, doktorlara, psikologlara, sosyal hizmet uzmanlarına, kolluk görevlilerine, avukatlara ve adli birimlere görev ve sorumluluk düşmektedir. Bu temel toplumsal sorunla etkin bir biçimde mücadele edebilmek için, bütün bu kurum ve kuruluşların işbirliği içinde ve koordine bir şekilde çalışmaları gerekir. Çocuk koruma ekibi olarak da adlandırılacak bu takım üyeleri, birbirlerinin farklı rol, sorumluluk, güçlü ve zayıf yanlarının da farkında olan ve bu bilinçle hareket eden kamu yönetimi profesyonellerden oluşmalıdır (Holder vd., 2014: 1).

B. İnternet ve Çocuk Cinsel İstismarı

İnternet, çocukların dünyayı keşfetmeleri, öğrenmeleri ve eğlenmeleri için mükemmel bir ortamdır. Ancak, çocukların interneti kullanırken yasal olmayan, şiddet ve cinsellik içeren sitelere erişimi, tehlikeli insanlarla iletişim kurmaları, başta gelen riskler arasında yer alır. İnternet artık sosyal hayatın bir parçası haline gelmiştir; hayatımızı kolaylaştırmış, pek çok fayda ve yenilik getirmiştir; ancak bunlara ek olarak, internetin bilinçsiz kullanımıyla bireye ve topluma yönelik tehditler de ortaya çıkabilmektedir. İletişim teknolojisi ile web sisteminin hızlı gelişimi, yüzyüze iletişimi büyük ölçüde sanal ortama taşımıştır. Sosyal paylaşım ağlarının sayısı hızla artarken, gerçek ve sanal dünya kavramları birbirine girmiştir. İnternet ve sosyal ağlar, algılanması ve fark edilmesi bir hayli zor olan pek çok tehdit ve tehlikeyi de beraberinde getirmiştir. Diğer yandan sanal ortamı kullananların davranış biçimi gerçek hayattan oldukça farklıdır. Zira, sanal kimlikler oluşturan kullanıcılar, duygu ve düşünceleriyle çeşitli bilgileri tanınma korkusu duymadan rahatlıkla paylaşabilmektedir. Bu tür gelişmelerin bir sonucu olarak, sanal ortamda dedikodu, tehdit ve uygunsuz içerikler internet ortamında çok hızlı bir biçimde yayılmaktadır. Bütün bu gelişmelerin sonucu olarak, çocuklar birer siber zorba ya da bu zorbalığın mağduru haline gelebilmektedir (<http://www.guvenliweb.org.tr>).

Amerika'nın resmi istatistik kurumu (PEW) çocukların İnternet kullanımı, yaşanan riskler, kişisel bilgilerin paylaşılması, kullanım yönelimleri hakkında sürekli veriler sunmaktadır. PEW'in 2006- 2012 yıllarında yaptığı benzer çalışmalarda çocukların kişisel bilgilerini paylaşma ve riskli davranışlara girme konusunda yaklaşık %50 artış olduğu görülmüştür. Bir başka çalışmada, 2010-2014 yılları arasında Avrupa'daki çocukların maruz kaldığı İnternet riskleri karşılaştırılmış ve dört yıllık süreçte, çocukların maruz kaldıkları risklerin (hemen hemen bütün risk boyutlarında) oransal olarak yükseldiği tespit edilmiştir (Aslan ve Karakuş Yılmaz, 2017: 122).

İnternetteki risk alanları beş başlık altında toplanabilir. İlki, sosyal hayat ve sosyal ilişkiler üzerindeki olumsuz etkileri; ikincisi, pornografi, şiddet ve uygunsuz bir dil üslubuna maruz kalınması; üçüncüsü, fiziksel sağlık üzerindeki olumsuz etkileri; dördüncüsü, zamanın etkin kullanılmasını engellemesi ve son olarak da ticarî istismar ve aşırı tüketime sebep olmasıdır (Çubukcu ve Bayzan, 2013: 152).

İnternet, çok çeşitli malzemelere anında erişim sağlamanın yanı sıra uygun bir fiyata anonimlik sağlar. İnterneti cinsel sapkınlık da dâhil olmak üzere tüm çeşitliliğiyle, toplumun aynadaki bir görüntüsü şeklinde algılamak daha doğrudur (Martellozzo, 2015: 2).

Dijital kötüye kullanım, online ortamda gerçekleşen, sosyal ağlar, metin mesajları veya diğer teknolojiler yoluyla herhangi bir zorbalık veya taciz davranışıdır. Bu eylemler, izinsiz olarak özel bilgileri ifşa etmekten başka bir kişi hakkında mesaj gönderme veya gönderme ya da tehdit edici mesajlar içerir. Dijital istismarın zararlı etkileriyle ilgili artan endişelere yanıt olarak, hem kamu hem de özel sektör kuruluşları, gençleri uygun çevrimiçi davranışlar hakkında bilgilendirmeyi amaçlayan kampanyalar ve müdahaleler başlatmıştır (Tompson vd., 2013: 1).

Avrupa ülkesinde internet kullanımındaki son karşılaştırmalı çalışma 2005 ve 2008 arasında önemli değişiklikler olduğunu ortaya koymaktadır. 2005 yılında Avrupa Birliği'nde (AB) 6-17 yaş grubundakilerin% 70'i İnternet'i kullanmıştır. 2008 yılına gelindiğinde, bu ortalama olarak% 75'e yükselmiştir. En çarpıcı artış küçük çocuklar arasındadır. 2008 yılına kadar, 6-10 yaşındakilerin% 60'ı çevrimiçidir. Ayrıca 2005 ve 2008 yılları arasında kullanım yerinin önemli bir farkı olmuştur. 2005 yılında interneti okulda kullanmak ev kullanımı kadar yaygındır. 2008'e kadar, tüm AB ülkelerindeki 6-17 yaş grubundakilerin interneti evde kullanma olasılığı (% 65) okuldan (% 57) ve% 34'ü artık kendi bilgisayarlarını kullanarak çevrimiçi oluyor. Ancak, internet erişiminde uluslararası farklılıklar vardır. İtalya'da internete bağlanan çocuklar %50'nin altındadır. (%45), Yunanistan ve Kıbrıs'da yarısı (%50), Finlandiya da ise %94'e yükselmektedir. En son internet kullanımı anketi 2010 yazında gerçekleştirilmiştir ve 23 Avrupa Birliği ülkesinde 9-16 yaş grubu örneklenmiştir. Bu çalışmadan elde edilen veriler, evde internet kullanan%85'lik "online yaygınlık eğilimi" yüksekliğini ve yatak odalarında internete erişenler, bütün çocukların, yarısından biraz az olduğunu yansıtmaktadır. Bu özelleştirilmiş kullanım hızla artmaktadır, ancak bu kullanımındaki temel değişiklik sosyoekonomik statü (SES) tarafından muhasebeleştirilmekte ve cinsiyete göre daha fazla yaşlanmaktadır. Örneğin, 9-10 yaş grubundakilerin%39'u kendi yatak odalarında internet erişimine sahipken, 15-16 yaş grubundakilerin%67'sine çıkmaktadır. Buna ek olarak, düşük sosyoekonomik hanelerden gelen %38'in aksine daha fazla özel erişime sahip olanların %53'ü yüksek sosyoekonomik hanelerden gelir (Davidson vd., 2011: 6).

Küçüklere yönelik internet cinsellik suçları, tamamlanmış veya girişilen cinsel saldırıları da içeren çeşitli suçlardan oluşmaktadır; cinsel materyalleri küçüklere göndermek ve almak için İnternet'in yasa dışı kullanımınıdır. Bir başka deyişle çocuk pornografisinin bulundurulması, dağıtımı ve üretimidir (Wolak vd., 2003: 17). Çocuklara yönelik dijital bir tehdit, çocuk pornografisinin İnternet üzerinden dağıtımıdır. Çocuk istismarı vakalarında, fiziksel veya referans kanıtlar olmadığına bile suçluları başarılı bir şekilde mahkûm etmek için sabit diskler, CD-RW diskler, USB aygıtları, kameralar, cep telefonları ve diğer dijital aygıtlardan elde edilen kanıtlar kullanılmıştır (Barraco, 2012: 3-4).

Çocukların cinsel istismarı, 1989 tarihli Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin (UNCRC) 19 ve 34. maddeleri uyarınca ciddi bir insan hakları ihlalidir. Çocuklara karşı cinsel şiddet; ensest, fuhuş, çocuk cinsel sömürsü ve suiistimal materyalleri, insan ticareti ve cinsel saldırganlık gibi herhangi bir şekilde kendini gösterebilir. Bütün bunlar, çocuklar için ciddi fiziksel ve zihinsel sağlık sorunlarına yol açabilir. Çocukların cinsel istismar ve sömürüden korunma hakkı, çocukların olumlu çocuk gelişimini etkileyen diğer temel hakları yerine getirme olasılıklarını büyük ölçüde etkilediği ve belirlediği için temel bir haktır (Interpol Raporu, 2018: 11).

Günümüz bilgisayar ve iletişim teknolojisindeki gelişmeler sayesinde bilgiye ulaşmak hem kolay hem ucuz ve hem de oldukça hızlıdır. Bir tıkla uzak mesafeleri yakınlaştırmak, insanlarla anında görüntülü olarak konuşmak mümkün hale gelmiştir. Bu gelişmenin sayısız faydaları yanında, internet teknolojisini ve imkânını bilinçli bir biçimde kullanmasını bilmeyenler için sayısız zararları vardır. Cep

telefonlarının bilgisayarlaşmasıyla iletişim alanında mekân ve sınır tanımaz iletişim imkânı çocuklar için büyük ve telafisi imkânsız psikolojik ve fiziksel tahriplere yol açabilmektedir.

Teknolojilerin kötüye kullanılma biçiminin, çevrimiçi çocuk taciz ve istismar biçimine bağlı olarak büyük ölçüde değiştiğini ve sokak çocukları, sığınaklarda yaşayanlar, cinsel köleler ve evlerinde cinsel istismara uğrayan çocuklar gibi en savunmasız çocukların da risk altında olduğu kabul edilmelidir. Cinsel taciz ve cinsel istismarın çevrimiçi olmasının etkisi çevrimdışı olduğu kadar ciddi ve bazı durumlarda daha da ciddi sonuçlar doğurabilir. Örneğin, çocuk cinsel istismarı görüntülerinin çevrimiçi yayılması, mağdur yetişkin olduktan sonra da uzun süre devam edebilir. Bu tür materyaller, çocuğun yeniden mağdur edilmesine yol açar. Görüntünün veya filmin tekrar-tekrar izlenebileceği ve hiçbir zaman ortadan kaldırılamayacağı bilgisi, kurban için devam eden travmaya nede olmaktadır (Simantiri, 2017: 3).

Cinsel istismar materyalleri çevrimiçi paylaşıldığında, dağıtımını kontrol etmek neredeyse imkânsızdır. Bu durum, çocuk mağdurların travmasına bir karmaşıklık katmanı ekler. Mağdurlar resim veya videolarının çevrimiçi kalacağı, sadece suçluların değil aynı zamanda kendi arkadaşlarının ve akrabalarının da görebileceği düşüncesiyle sıkıntı, utanç, suçluluk ve öfke hissedebilir (Vendley and Rozga, 2016: 10). Ayrıca çocuğun cinsel istismarının açıklanmasına yönelik uygun tepkiler, genel travmanın şiddetini etkilediği için de kritik bir öneme sahiptir (Canadian Centre for Child Protection, 2014: 15)

Cinsel saldırı, geniş kapsamlı etkilere sahip bir halk sağlığı ve kamu güvenliği sorunudur (Krebs vd., 2007: vii). Cinsel taciz, çocukların onurların yok eder, sosyal-duygusal bütünlüklerini tehdit eder ve onların sağlıklı bir şekilde gelişmesini tehlikeye sokar. Cinsel istismar çocuğun bilişsel, fiziksel, akademik ve psikolojik gelişimi üzerinde olumsuz bir etkiye sahiptir. Cinsel istismar çocuklarda sıklıkla daha yüksek kaygı, depresyon, uyuşturucu madde kullanımı, yeme bozuklukları, iletişim sorunları ve intihar düşüncesinin ortaya çıkmasına yol açar (Dombrowski vd., 2004: 65).

Online cinsel saldırı; cinsellikle veya tecavüzle ilgili tehdit veya şakalar yapmak, bir kişinin cinsel davranışına dair söylentileri yaymak veya cinsel aktivitelere katılması için birisini baskı altına almak için cinsel açıdan yüklü terimlerin kullanımını içerir. Online cinsel zorbalık ayrıca, diğer çocuklardan alınan müstehcen fotoğrafların ve videoların mağdurlara karşı duygusal sıkıntının uyandırılması veya harekete geçirilmesi amacıyla dağıtılmasını da içerir. İnternet ve mobil cihazların sağladığı hız ve kolaylık, bu araçlar yardımıyla işlenen çocuk taciz ve istismarını artırmaktadır (UNICEF, 2014a: 71).

Çocukların cinsel istismarının çoğu, kurbanın tanıdığı kişiler tarafından gerçekleştirilmektedir; ancak kamu yönetimi yabancı tehlikenin de göz ardı edilmemesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Gerçekten de yabancı ya da arkadaşlık kavramları, sosyal medya ve genişleyen sosyal ağlar ile değişmeye başlamıştır (Chan vd., 2016: 372).

Dünya Sağlık Örgütü, on sekiz yaşından küçükleri çocuk olarak kabul etmektedir. Pek çok devlet de bu ölçüyü benimsemiştir. Her ne kadar bu yaş aralığını çeşitli kategorilere ayırmak mümkünse de günümüzde bilgisayar kullanma ve internete bağlanma yaşı neredeyse iki ya da üç yaşına kadar inmiş durumdadır. Bilinçsiz aileler çocuklarına bu konuda bir sınırlama getirmekten oldukça uzaktır. Hatta küçük çocukların internete bağlanmaları ve kendilerini oyalamaları pek çok ebeveynne kendilerine zaman ayırma fırsatı verdiği için teşvik de edilmektedir. Ancak internet yoluyla iletişimin boyutları ve sınırları belli olmadığı için kontrolden uzak ve henüz

yeterli bir bilinçlenmeye ulaşmamış olan çocukların, karşılaşılabilecekleri ve yaşayabilecekleri tehlikelerin boyutları da tahayyül edilmekten uzaktır.

Çocuklara interneti yasaklamak çözüm ve çare değildir; zira, yasaklamak internetin cazibesini artırır ve çocuk ebeveynlerinden habersiz ve kontrolden uzak bir şekilde internete bağlanmaya başlar. İnternet iyi kullanılırsa çocukların eğitimine inanılmaz ölçüde pozitif katkılar sağlayabilir. Bir başka deyişle internet iyi yönde ve bilinçli bir kullanılırsa, eğitim hayatının en önemli kaynağı ve yardımcısıdır. Ayrıca teknolojinin değiştirdiği toplumların gelişmesine de çok önemli katkılar da bulunur.

Çocuklar henüz zihinsel, ruhsal ve fiziksel gelişimlerini tamamlamış olmadıkları ve henüz yalana ve rüyaya bulaşmadıkları için, internet üzerinden iletişim kurdukları kişilerin gizlemiş oldukları kötü niyetlerini fark etmekten genellikle uzaktırlar. Bir başka deyişle saf ve temiz bir dünyaya sahip çocukları çeşitli oyunlarla ve yöntemlerle kandırmak ve hatta tehditle korkutmak ve sindirmek pekâlâ mümkündür.

C. Kamu Yönetimi ve Çocuk Cinsel İstismarı

Kamu yönetimi bütün toplumsal sorunları çözmek ve ihtiyaçları karşılamakla yükümlüdür. Kamu yönetiminin varlık sebebi topluma hizmet etmektir. Bu nedenle de toplumsal sorunların oluşmasını önlemek, ortaya çıkanları çözmek ve yasal işlemleri yürütmekle görevlidir. Kamu yönetimi toplumsal sorunlara kalıcı çözümler üretmeye çalışır. Ancak bazı sorunları çözmek ya da oluşmalarını önlemek oldukça zordur. Hele internet gibi sınırları belirsiz ve kontrolü oldukça zor bir alanda işlenen suçları ve onun failerini takip etmek ve yakalayıp adli makamlara teslim etmek daha da zordur.

İnternet bağlantısının çok büyük bir hızla yaygınlaştığı ve bu teknolojiyi kullananların büyük bir bölümünün de çocuklar olduğu gerçeğinden hareket edersek, bu tür bir sorunla mücadele etmenin zorlukların tahmin etmek de zorlanmayız. İnternetin gelişmesiyle birlikte bu alanı kullanmaya başlayan cinsel suçluların sayısı da hızla artmaktadır. Online iletişimi çok sık ve uzun süre kullanan çocukların cinsel taciz ve istismarla karşılaşma riski de doğal olarak artış göstermektedir. Kamu yönetimi bu sorunla başa çıkabilmek için yeni bir teknolojik yapılanmaya gitmek ve yeni yöntemler geliştirmek zorundadır.

Kamu yönetimi bu çok boyutlu ve çok yönlü sorunla baş edebilmek için ebeveynler ve çocuklarla sürekli iletişim halinde bulunan kimselerle işbirliği yapmak ve koordineli bir biçimde çalışmak zorundadır. Bu bağlamda kamu yönetimi, öncelikle çocuk istismarı konusunda, onları eğitmek ve bilinçlendirmek ve toplumsal bilinçlenmeyi de sağlamakla yükümlüdür. Ayrıca kamu yönetimi, çocuklarla ilgili sivil toplum örgütlerini aynı, malî ve hukukî bakımdan desteklemelidir.

Günümüzde gittikçe daha fazla yaygınlaşmaya başlayan, internet üzerinden çocuk cinsel istismarı konusunda kamu yönetiminin önemli ve büyük bir yükümlüğü vardır. Bu soruna etkili çözümler bulmak için tüm paydaşları koordine etmek ve onların ahenk içinde çalışmalarını sağlamak ve nitelikli personel ile onları desteklemek zorundadır. Toplumun bütün kesimleri çocukların sağlıklı bir şekilde yetişkinliğe erişmelerinden sorumlu olmakla birlikte, asıl sorumluluk kamu yönetiminin omuzlarındadır.

Kamu yönetimi, çevrimiçi bağlantı yoluyla ortaya çıkan ve hızla yayılan, çocuk cinsel istismarının ne denli büyük bir tehlike oluşturduğu bilinciyle hareket etmek ve gerekli teknik, sosyal, kültürel, hukukî ve eğitsel önlemleri almakla yükümlüdür. Sanal bir ortamda gerçekleşen ve çocukların büyük bir çoğunluğu tarafından gizlenen bu tehlikenin ortaya çıkmadan engellenmesi gerekir. Bu da ancak bilgili ve bilinçli bir toplum yaratılmasıyla mümkündür.

Kamu yönetimi, sorumluluk alanına giren faaliyetleri (güvenlik, adalet, eğitim, sağlık vs.) kamu görevlileri aracılığıyla yürütürken temel amaç kamu yararadır. Şüphesiz çocukların cinsel istismardan korunması hem toplumsal sağlığı hem de toplumsal ahlakı ilgilendirir. Kamu kaynaklarının en önemlisi olan insan kaynağının sağlıklı ve verimli olabilmesi için güvenli bir ortamda ve sağlıklı bir şekilde yetiştirilmesi gerekir ki bu görev kamu yönetiminin temel sorumluluk alanları arasında yer alır. Fiziksel ya da ruhsal sağlığı yerinde olmayan bireylerin, bırakın kamu yönetimi için üretken ve iyi vatandaş olmasını, tam aksine, sorunlar yaratan ve kamu kaynaklarının israfına yol açan eylemler içerisinde yer alır. Bu bağlamda kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılmasından sorumlu olan kamu yönetimi, sağlıklı nesillerin ülkenin güvenliği ile üretkenliğine yapabileceği önemli katkıları gözönüne alarak hareket etmesi gerekir.

Ancak, sanal olarak yayınlanan pornografik ve yasadışı yayınlar ve mahremiyet ihlali gibi suçlarla mücadele etmenin zorluğu düşünüldüğünde bu konuda kısa sürede mesafe alınması zordur. Zira, kamu yönetiminin gelişmiş teknolojileri yeterli ölçüde kullandığı ya da elektronik altyapısını ile idarî teşkilatlanmasını önemli ölçüde tamamladığı söylenemez (Kaypak vd., 2017: 918)

D. İnternet Yoluyla Çocuk Cinsel İstismarı

1. İnternetin Çocuk İstismarına Etkileri

İnternetin gelişmesi ve büyümesiyle birlikte, çocuklara yönelik cinsel istismar ve sömürü için bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı, daha fazla ilgi görmektedir (Altamura, 2017: 26). İnternet eşi görülmemiş fırsatlara kapıyı açarken kaçınılmaz olarak bu geniş çaplı faaliyetler, cinsel şiddet gibi ama kesinlikle bunlarla sınırlı olmamak üzere yasadışı ve zararlı içerikler de dâhil olmak üzere belirli risklere yol açmaktadır (Richardson, 2011: 289).

Bilgi ve iletişim teknolojileri, cinsel istismar ve çocukların sömürülmesini içeren suçlar yaratmamış olsa da, eski ve tanıdık olanların ölçeğini ve potansiyelini arttırmıştır (Dinsmore and Rutgers, 2012: 1). İnternet cinsel suçluları, birbirini dışlayan iki ana kategoriye ayrılabilir. İnterneti, cinsel taciz amaçları için kullanmak isteyenler ve çocukların internette uygunsuz yasadışı görüntülerini üreten ve / veya indiren ve bunları dağıtanlar. İnternet ayrıca, benzer ilgi alanlarına sahip kişilerin iletişim kurabilecekleri ve faydalı bilgiler bulabilecekleri sanal bir topluluğa katılma fırsatı da sunmaktadır (Davidson vd., 2011: 8).

İnternetin yaygınlaşmasıyla birlikte, bilgisayar, cep telefonu, kişisel dijital asistanlar, dijital fotoğraf makineleri ve dijital kameralar her türden cinsel istismarcıların vazgeçilmez araçları haline gelmiştir. Bu cihazların çalıştığı teknoloji giderek karmaşık bir hale gelmekte ve hızlı bir şekilde değişmektedir. Bu nedenle güncel kalmaya çalışan, en iyi ve modern polis departmanlarına bile zorluklar getirebilir (Carr and Hilton, 2011: 61).

Elektronik ve dijital medyanın büyümesi milyonlarca insana eşi görülmemiş bir ölçekte öğrenme, yayınlama ve iletişim kurma şansı sağladığından bu gelişmelerin faydaları çok büyüktür. Bilgi ve iletişim teknolojileri, sosyal ağlar yoluyla, küresel keşif, dinamik etkileşimli deneyimler ve geniş çaplı fırsatlar sunmaktadır (Dinsmore and Rutgers, 2012: 9)

Modern iletişim teknolojisi, dünya çapında politik ve sosyal içerikleri kolaylaştırmakta, ülkeler, topluluklar ve vatandaşlar arasındaki engelleri yıkmakta, dünya çapında bilgi ve fikirlerin serbest dolaşımını sağlamakta ve temel hakların kullanımına yönelik bir forum sunmaktadır. Bununla birlikte, teknolojik gelişmeler suçlulara yeni fırsatlar da sağlamıştır. Özellikle, çocuk cinsel istismarı ile ilgili olanlar tarafından yeni araçlar ve yazılımlar kullanılmaktadır. Modern iletişim teknolojilerinin benimsenmesi, çocuk

cinsel istismarı konusunda çeşitli şekillerde bir takım değişikliklere yol açmıştır (European Commission Raporu, 2013: 2).

Bu gelişme ve değişimlerde çocuklar önemli bir rol oynamaktadır. Gelişmekte olan dünyada, özellikle 18 yaşın altındaki nüfus sanayileşmiş ülkelere kıyasla toplam nüfusun çok daha yüksek bir oranını oluşturmaktadır. Özellikle bunların yeni iletişim biçimlerini benimsedikleri ve yeni bir eğilime sahip oldukları görülmektedir. Çocuklar sadece iletişim teknolojilerinin pasif kullanıcıları değildir; onlar kendi talep ve ilgilerini karşılamak için onları oluşturma ve şekillendirme konusunda aktif olarak yer almaktadır. Çocuklar, giderek artan ölçüde, yüzyüze iletişim yerine elektronik iletişimin tercih edildiği bir dünyada büyümektedir. Yaşlı yetişkinler, online ve çevrimdışı dünyalar arasında net bir ayırım yaratırken, her iki dünyada sosyal ağlar inşa eden çocuklar için farklılaşma daha az anlamlıdır. Bu anlamda, sanal ve fiziksel dünyalar arasındaki ilişki kusursuzlaşmakta ya da birleşmektedir. Elektronik medya, sosyal ilişkiler ve iletişim çocukların sürekli büyüyen bir oranının yaşam merkezlerinde yer almaktadır. Elektronik medya, bilgi, eğlence, oyun, sanat ve kültüre erişim sağlamanın yanı sıra içerik oluşturmanın ve paylaşmanın bir yoludur. Daha önce sadece fiziksel dünyada gerçekleşen faaliyetler giderek daha fazla çevrimiçi olmakta doğası ve kapsamı değişmektedir. Web siteleri, bloglar, sosyal ağ siteleri, cep telefonları, mikroblog platformları, sohbet hatları, oyun siteleri, konsollar ve dijital kameralar aracılığıyla çocuklar ve gençler, akranlarına erişim ölçeğini genişletmekte ve arkadaşlık kavramını yeniden tanımlamaktadır. Bu yeni medya, çocukların hayatlarını önceki nesillerden farklı biçimlerde inşa etmeleri için fırsatlar sunmaktadır. Yeni, alternatifler ve kısa vadeli kimlikler oluşturabilir, yoğun ve sürekli sosyal katılım sağlayabilir, geniş sosyal ağlar kurabilir ve daha önce erişilemeyen topluluklara girebilirler (Dinsmore and Rutgers, 2012: 9). Bu iletişim biçimleri, çocukların etkileşimlerinin doğası kadar erişim hızını ve sıklığını da etkilemiştir. Elektronik ortama nasıl ve nerede erişildiği konusunda geniş bir çeşitlilik söz konusudur (Dinsmore and Rutgers, 2012: 19).

Çocuklar giderek daha erken yaşta internete bağlanmakta ve daha fazla çocuk cep telefonu ile özellikle de akıllı telefonlarla interneti daha fazla kullanmaktadır. İnternet şüphesiz teknolojilerin bir araya geldiği ve yeni uygulamaların sürekli olarak ortaya çıktığı mobil, sanal bir alana dönüşüyor. Bu durum, kullanıcıların cinsel şiddete daha kolay maruz kalmaları riskini artırmakta ve çocukların omuzlarına önceki nesillere göre daha fazla sorumluluk yüklemektedir (Richardson, 2011: 295-297). Tehlikelerin gerek doğası gerekse etkili koruma stratejileri hakkında çocukları korumakla yükümlü bulunan ebeveyn ve kurumlar arasında farkındalık eksikliği bulunmaktadır (Dinsmore and Rutgers, 2012: 2). Ebeveynlerin büyük bir çoğunluğunun internet kullanımına yabancı bulunması ve çocuklarını denetlemedeki yetersizlikleri de çocuk pornografisini yaygınlaştıran sebepler arasında sayılabilir (Çağlar ve Savaşer, 2010: 1006).

Dünya çapında, çocuklar İnternet'in giderek daha fazla hevesli kullanıcılarına dönüşmekte, tipik olarak ebeveynlerini ve diğer yetişkinleri bilgi ve beceriler bakımından aşmaktadır. İnternetin sağladığı kolaylıklar öğrenme ve sosyal etkileşim için yeni fırsatlar sunarken, aynı zamanda yeni tehlikeler de doğurmaktadır. Bazı ülkelerde yapılan araştırmalar, çocukların kendileriyle ilgili özel bilgileri diğer iletişim biçimlerinden daha güvenli bir şekilde internette paylaştıklarını sıklıkla hissettiklerini ortaya koymuştur. Bilgisayar ekranının önünde ve genellikle kendi evinde olmak daha yüksek bir güvenlik seviyesi algılanmasını sağlayabilir. Bununla birlikte, sohbet odalarında, sosyal ağ sitelerinde ve diğer elektronik forumlarda çevrimiçi konuşmalar yapan çocuklar bilmeden kendilerini küresel bir kitleye sunabilirler. Kişisel görüntüler ve bilgiler çevrimiçi olarak yayımlandığında, çocuklar bunların nasıl kullanıldığını kontrol edemediklerini çok geç öğrenebilirler. Çocukların cinsel istismarının kötüye kullanımı birçok şekil ve süreçte gerçekleşebilir. Cinsel tacizi belgeleyenler de dâhil

olmak üzere, çocuklara cinsel içerikli görüntüler ve videolar oluşturmak ve dağıtmak amacıyla bir yetişkin veya başka bir çocuk tarafından çevrimiçi olarak iletişim kurulabilir. Çevrimiçi iletişim, biriyle iletişim kurup tanışmaları halinde, çocukların cinsel istismarına ve / veya sömürülmesine de yol açabilir (UNICEF, 2014a: 70).

İnternet, cep telefonları ve diğer elektronik ortamlar, çocuklara, sadece 20 yıl önce hayal etmenin bile imkânsız olduğu bilgi, kültür, iletişim ve eğlence imkânları sağlamaktadır. Olağanüstü faydalarının yanı sıra birçok tehlikelere de yol açmaktadır. İnternet ve ilgili teknolojiler müstehcen görüntüleri yaratma ve dağıtma konusunda istismarcılara yeni fırsatlar sunmaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojileri, çocukların cinsel istismarını ve sömürülmesini içeren yeni cinsel suçlar yaratmamış olsa da, eski ve tanıdık suçların ölçeğini ve potansiyelini arttırmıştır (Dinsmore and Rutgers, 2012: 1).

AB'de çocuklara yönelik online riskler araştırılmıştır. Buna göre; kişisel bilgileri vermek en yaygın risk (online gençlerin yaklaşık yarısı) iken, pornografi görmek ikinci en yaygın risktir. Buna karşılık, günlük hayatta internet üzerinden tanışılan kişiyle görüşülmesi nadirdir (Davidson vd., 2011: 6).

İnternet ve diğer bilgi ve iletişim teknolojileri, hem yetişkinler hem de çocuklar için günümüz toplumunun ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Çocuklar özellikle çok sayıda dijital cihaz kullanarak, çok çeşitli aktiviteler (okul, sosyal ağ, oyun, resim ve videolar, vb.) için günde birkaç saatlerini çevrimiçi harcarlar. Çevrimiçi küresel ağ, başkalarıyla bağlantı kurmamıza yardımcı olur ve çocukların öğrenme ve gelişmesi için son derece yararlı olabilecek muazzam miktarda bilgiye erişim sağlar. Çocuklar dijital ortamda haklarının bir kısmını kullanırlar. Ancak, çevrimdışı dünyada riskler olduğu gibi, çevrimiçi dünyada da riskler vardır. Bu riskler insan davranışlarıyla ilişkilidir. Bilgi iletişim teknolojileri (Information and Communication Technologies: ICT), çocukların cinsel taciz ve istismarını, failer için kolaylaştıran meşru araçlar veya platformlardır. Onlar istismar ve sömürüye neden olmazlar, ancak kurbanlar üzerindeki etkisini ağırlaştırırlar. Şifreleme veya TOR³ gibi platformların ve araçların nitelik ve özelliklerinden bazıları, çocuklara karşı cinsel ilgisi olan bireylere yanlış bir anonimlik duygusu sağlar. İnternet kullanan çocuklar kapasitelerini daha savunmasız hale getirebilirler; çünkü araştırmalar, çevrimiçi dünyada potansiyel mağdurları arayan avcılara (yurtçu hayvanlara)⁴ kolay bir hedef oluşturabilecek riskli davranışlarda bulunabileceklerini göstermiştir (Simantiri, 2017: 3). Son yıllarda araştırmacılar, çocukların online olarak karşılaştıkları risk türlerini "içerik, iletişim ve davranış" olmak üzere üçe ayırmışlardır (Richardson, 2011: 293).

2. Çocuk İstismarını Önleme Tedbirleri

Çocuk cinsel istismarını önlemek için girişimler; suçlu yönetimi ve okul temelli eğitim programları olmak üzere iki temel stratejiye odaklanır. Son zamanlarda önemli suçlu

³ **TOR**: Tor, internette gezdiğiniz sayfaları, dosya paylaşımı ve indirilmesi, banka bilgileriniz, kimlik bilgileriniz gibi gizli bilgilerinizi sizin yerinize koruyan güçlü ve ücretsiz bir yazılımdır. Firefox tarayıcısı ile birlikte gelen bu yazılım, girdiğiniz tüm bilgileri ve verilerinizi Tor'un kendi ağı üzerinden gönderir. Bir web sitesinde oturum açmış olsanız bile Tor bilgilerinizi kendisi şifreler ve ne olursa olsun kim olduğunuzu, nerede olduğunuzu bilinemez hale getirir. Tor adı "The Onion Router" (Soğan Yönlendirici) anlamına gelir. İsimlerinde ve logolarında soğan kullanılmamasının nedeni soğan katmanlarına yapılan bir göndermenin söz konusu olmasıdır. Sizin verileriniz bir dizi düğümden geçirilir ve katman-katman şifrelendiği için soğan katmanlarına benzetilmiştir. Tor şuanda 600.000 tekil kullanıcıya sahiptir. Günden güne kullanımı yaygınlaşan bu yazılım çoğu ülkedeki yasaklar ve kullanıcıların gizliliklerinin önemi açısından başarılı ve bugüne kadar kullanıcılarını hiç üzmemeyi başarmıştır. Tor'un özellikle yurtdışında hayranı ve kullanıcısı oldukça fazladır. Polis, askeriye, araştırmacılar, tıbbi araştırmacılar, taciz kurbanları, ispiyoncular, legal ve illegal gruplar, siyasi örgütler açıkçası iletişiminin ve her hareketinin güvene alınmasını isteyen herkes bu tarayıcıyı kullanabilir. Her ülkede yasaklanan sitelere bu tarayıcı ile girebilir, güvenli olarak kanıtlar toplanabilir (Arat, <https://blog.isimtescil.net/tor-nedir-nasil-kullanilir/>).

⁴ **Predators** (İng.): Başkalarını acımasızca sömüren bir kişi ya da grup.

yönetimi girişimleri; cinsel suçluların kaydedilmesi, onların varlıkları hakkında toplumu bilgilendirmek, geçmiş iş kontrollerini yapmak, suçluların nerede yaşayabileceğini kontrol etmek ve daha uzun hapis cezasına çarptırmak gibi tedbirleri içermektedir. Ancak, bu girişimler hem kamu hem de politika yapıcılar tarafından onay olsa da cinsel istismarın önlenmesinde etkili olduklarına dair çok fazla kanıt yoktur. Dahası, yeni suçluların sadece küçük bir yüzdesinin kamu yönetimi sisteminde kaydı bulunduğu (suçu önleme stratejisinin belki de en ciddi eksikliği) söylenmektedir (Finkelhor, 2009: 169).

Çocukların internet üzerinden istismar edilmesini önlemek için gerekli olan tedbirlerin başında güvenli internet kullanımını sağlamak gelir. Güvenli İnternet kullanımı; uygun bir kullanım süresinde, amaçlanan faydalı etkinliğe gerçekleştirirken, karşılaşılabilecek İnternet riskleriyle baş edebilecek donanıma sahip olmak ve İnternet'in sunduğu imkânlardan en iyi şekilde yararlanmak olarak tanımlanabilir. Güvenli İnternet kullanımı ile ilgili çalışmalar pek çok ülkede yapılmaktadır. 1992 yılında ABD'nde İnternet kullanımını kütüphane ve okullarda düzenleyen; "Çocukları İnternet'te Koruma Yasası" bu alandaki ilk çalışmalardan birisidir. Avrupa'da ise "Güvenli İnternet Programı", 1999 yılında başlatılmıştır. Ayrıca Birleşmiş Milletler çatısı altında çalışmalar yürüten Uluslararası Telekomünikasyon Birliği 2009'da "Çocukları Çevrimiçi Koruma" projesini başlatmıştır (Aslan ve Karakuş Yılmaz, 2017: 123).

Çocukların risklere karşı farkındalıklarını ve onlara karşı direncini geliştirmek önemli olmakla birlikte, çocuklara yönelik cinsel sömürüden korumak için sadece kendilerine güvenemeyiz. Çocukların kendilerine neler olduğunu ve nasıl manipüle edildiğini anlamaları genellikle çok zordur. Aynı zamanda, çocukların internete erişimini reddetmek veya çevrimiçi zamanlarında ciddi kısıtlamalar uygulamak, çözüm değildir. Aslında böyle bir yaklaşım, çocukların katılım hakkı ve kendileri için önemli olan konularda bilgi edinme hakkı üzerinde olumsuz bir etki yaratabilir. Bu nedenle, çocukları koruyan ve güçlendiren müdahaleler arasında bir denge kurmak önemlidir (Vendley and Rozga, 2016: 6).

Çocukları korumak için alınan tedbirler arasında, çocukları, ebeveynleri ve öğretmenleri internet üzerinden cinsel saldırıların ortaya çıkardığı tehlikeler hakkında eğitmeyi amaçlayan okul temelli programlar yer almaktadır. Bu tür programlar rutin olarak Birleşik Krallık, ABD, Yeni Zelanda ve Kanada gibi ülkelerde ortaokul çocuklarına ulaştırılmaktadır. ABD'de, ICAC⁵ (Çocuklara Karşı İnternet Suçu / İnternet Crime Against Children) Görev Gücü, hem çocukların hem de ebeveynlerin İnternet'in önemini anlamalarına yardımcı olmak için bir program oluşturmuşlardır. Program ebeveynlere, çocuklara ve öğretmenlere çevrimiçi risklere genel bir bakış sunar. İnternette bulunan yararlı eğitim bilgisine ek olarak, çocuklar için büyük miktarda internet içeriğinin uygun olmadığını savunmaktadır. ICAC'a (2000) göre ABD'de 30 milyondan fazla çocuk sadece İnternet'i kullanıyor. 2004 tarihli Ulusun Gençleri adlı bir rapor, internetteki 4 çocuktan birinin, çocukların görmesi için uygun olmayan müstehcen resimlere istenmeyen bir şekilde maruz kaldığını ileri sürmektedir. Her 5 çocuktan yaklaşık 1'i cinsel istek veya yaklaşım almıştır; 17 kişiden 1'i tehdit veya taciz edilmiştir; 33 kişiden 1'i saldırgan bir cinsel istek almıştır (Davidson vd., 2011: 25-26).

Çocuklara yönelik cinsel istismarla ilgilenen kişiler, online davranışlarının çevrimdışı davranışlardan daha az riskli olduğunu düşünmektedir; çünkü kolluk kuvvetlerinin kendilerini tanımlayabilecekleri daha az bilgiye sahip olduklarına inanmaktadırlar. Bu

⁵ ICAC: Amerika Birleşik Devletleri Adalet Bakanlığı Çocuk Adalet ve Suçu Önleme Dairesi (OJJDP/ United States Department of Justice's Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention) tarafından 1998 yılında başlatılan bir görev gücüdür.

yaklaşım, çevrimdışı olduğundan daha fazla saldırmaya, daha fazla grafik ve şiddet barındıran içerik aramaya teşvik edebilir. Dünya çapında benzer düşünen kişilerden oluşan bir topluluk, materyal alışverişinde bulunabilir ve suçluların davranışlarını meşrulaştırmak için kullandıkları gerekçeleri güçlendirebilir. Ayrıca, üyelerin çocuk istismarı materyali (ve cinsel istismarı) üretimine girmesini de kolaylaştırır. Web kamerasıyla daha kolay video akışını, suçluların uzaktan canlı çocuk istismarını yönlendirmesini ve tanıklık etmesini mümkün kılar. Çocuk istismarı materyalleri, çevrimiçi ağlardaki erişim seviyelerini veya sosyal statülerini artırabilir veya diğer çocuklara yönelik cinsel istismar görüntülerine erişim için bir para birimi talep edebilir. Bu durumda, başlangıçta sadece çocuk cinsel istismarı görüntülerini seyretmekle ilgilenebilecek “temassız suçlular”, “temas suçluları” olmak ve aktif olarak çocukları istismar etmek için bu eylemi sürdürebilir (European Commission Raporu, 2013: 2).

Her türden dinî, sosyal ve ekonomik geçmişe sahip olan çocuklar cinsel şiddet, istismar ve sömürünün mağduru olabilir. Bir çocuğun internete hazır erişimi olmasa bile, bir suçlunun cinsel istismar amacıyla çevrimdışı bir şekilde yaklaşması ya da cezbetmesi bile mümkündür. Çocuk cinsel istismarı ve tacizi suçlusu çocukları istismar etme çabalarında çok manipülatif, ikna edici ve ısrarcıdır. Potansiyel kurbanlara ulaşmak, çocuklara yönelik cinsel istismar malzemeleri üretmek, bunları yüklemek ve yaymak için İnternet ve çevrimiçi araçlardan yararlanır. Birçok ebeveyn, toplum lideri, politika belirleyici ve çocuk bu konuda risklerin yeterince farkında değildir. Çocukların risklere karşı farkındalıklarını ve onlara karşı direncini geliştirmek önemli olmakla birlikte, çocuklara yönelik cinsel sömürden korumak için sadece kendilerine güvenemeyiz. Çocukların kendilerine neler olduğunu ve nasıl manipüle edildiğini anlamaları genellikle çok zordur. Aynı zamanda, çocukların internete erişimini reddetmek veya çevrimiçi zamanlarında ciddi kısıtlamalar uygulamak, çözüm değildir. Ashında böyle bir yaklaşımın, çocukların katılım hakkı ve kendileri için önemli olan konularda bilgi edinmeleri üzerinde olumsuz bir etkisi olabilir. Bu nedenle, iyi bilgilendirilmiş denetim yoluyla dijital platformları kullanabilme ve gerekli bilgileri edinebilme imkânı sağlamakla, çocukları koruyan ve güçlendiren müdahaleler arasında bir denge kurmak önemlidir (Vendley and Rozga, 2016: 6).

Çocuğun gelişme kapasitesiyle, onun internette karşılaşacağı risk ve zararlar bağlantılıdır. 2008 yılında İnternet kullanan çocuklara zarar veren içerikler ve büyük risklerle ilgili bir çalışma yapılmış ve daha güvenli bir İnternet sunabilmek için üç stratejik hedef belirlenmiştir (Carr, 2011: 275):

- Zararlı ve uygunsuz içeriğin kullanılabilirliğini azaltmak,
- Erişimi kısıtlamak; çocuklara ve ebeveynlerine zararlı ve uygunsuz içeriğe etkili bir şekilde ulaşmalarını engelleyecek araçlar sunarak erişimi kısıtlamak,
- Çocuklara zararlı ve uygunsuz içeriklere ve temaslara maruz kalma ile başa çıkma yolları sunarak esnekliği arttırmak,

Ebeveyn ve çocuk eğitimcileri ile sivil toplumun, çocuklar için çevrimiçi riskleri anlaması, ele alması, bazı çevrimiçi materyallerin “işaretlenmesi”, telefon destek hatlarının oluşturulması ve desteklenmesi, bilgi iletişim teknolojileri tarafından kolaylaştırılan istismarla mücadelede hayati önem taşımaktadır. Çocukların internet ve diğer bilgi ve iletişim teknolojilerini güvenli bir biçimde kullanabilmeleri için ebeveyn veya velilerin etkin katılımına duyulan ihtiyaç, bilgiye yeterli erişim sağlayabilmek için, önemlidir. Özellikle, çocuklar internette kendilerini rahatsız eden biriyle ya da bir şeyle karşılaştıklarında, onların beklenti ve eylemleriyle ilgili açık ve sık diyalog kurmak, çocuk istismarının önlenmesine yönelik önemli adımlardan biridir

(Malby vd., 2015: 53). Pozitif ebeveynliğin geliştirilmesi ve aile-çocuk etkileşiminin artırılması istismarın önlenmesi için etkili bir yöntemdir. Araştırmalarda güvenli-istikrarlı ilişkinin önemli olduğu ve olumlu ilişkinin istismarın görülme riskini azalttığı bilgisine ulaşılmıştır (Yıldırım Sarı vd., 2016: 510).

Eğitim ve farkındalık önlemleri, teknik önlemlerin yerini tutamaz veya bir alternatifi değildir, ancak en azından eşit öneme sahiptir. Temel amaç, ebeveynler, daha yaşlı akrabalar, öğretmenler ve çocuklarla iletişim halinde bulunan diğer kamu yönetimi personeli için yeni yaklaşımlar geliştirmek ve onların sorumlu oldukları çocuklarla kendi aralarındaki dijital uçurumu gidermeye yardımcı olmak olmalıdır. Ancak her şeyden önce, eğitim ve farkındalık önlemleri bakımından çocuklara, çevrimiçi olduklarında kendilerini korumak, bilgi ve becerilerini geliştirmek için yardımcı olan bu yaklaşımlara önemli ölçüde bir destek verilmelidir. Zira hem materyallerin hem de kullanılan yöntemlerin şekillendirilmesinde ve geliştirilmesinde çocuklar belirleyici bir etkiye sahip olabilirler (Carr, 2011: 284-286).

Suçlular daha güvenli olan anonim dağıtım kanallarına daha fazla yönelmektedir; zira bu araçlar daha az iz bırakmakta ve kimlik tanımlamasını zorlaştırmaktadır. Ayrıca, sıklıkla, çocuklara yönelik cinsel istismar görüntülerinin bulundurulmasını suç saymayan yargı sistemlerinde şifrelenmiş sürücüler kullanmak veya uzak sunuculardaki görüntüleri saklamak gibi eylemlerini gizlemeyi amaçlayan bir dizi başka tedbiri de alırlar. Bu durum, bulut bilişimin ve ilgili hizmetlerin yaygın şekilde benimsenmesiyle birlikte, kolluk kuvvetleri için yeni teknik ve yasal zorluklar yaratmaktadır (European Commission Raporu, 2013: 3).

Potansiyel suçlular; potansiyel mağdur havuzlarını arttıran, sahte kimlikler oluşturma fırsatı sunan ve çocuklara zararlı içeriğin iletilmesini kolaylaştıran bilgi iletişim teknolojilerinin kullanımı yoluyla, mağdurlara ve çocuklara yönelik cinsel istismar materyallerine, daha fazla erişim sağlayabilir. Cep telefonlarında internetin kullanımı, suçluların kimliklerini ve faaliyetlerini gizleme ve yakalanma risklerini azaltmalarına yardımcı olabilir (Malby vd., 2015 : x).

Her ne kadar çocukları çevrimiçi cinsel istismardan korumak için teknolojik bir perspektiften alınabilecek özel adımlar olsa da, bu tedbirlerin çoğu motivasyonlu ve teknolojik olarak sofistike bir cinsel avcılar (yurtıcı hayvanlar) tarafından atlatılabilir. Bu nedenle, çocukları çevrimiçi talepten korumaya çalışırken, yalnızca teknolojik değil, aynı zamanda psikolojik koruma önlemlerini de içermelidir. Çocukları çevrimiçi taleplerden korumak için; bir güvenlik duvarının kurulması; antivirüs veya anti-trojan yazılımı kurulumu; anahtar kaydedicinin kurulumu; tarayıcı geçmişini izleme; şifreleme; gizlilik filtreleme; sohbet günlüğü gibi teknolojik yaklaşımlar kullanılabilir (Dombrowski vd., 2004: 69).

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızlı gelişimi ve İnternet'in ortaya çıkışı, çocukların cinsel sömürüsüne tamamen yeni bir boyut getirmiştir. Çevrimiçi cinsel istismar da dâhil olmak üzere çocuklara yönelik her tür şiddet, kabul edilemez ve her çocuğun dokunulmaz, içkin onuruna doğrudan saldırıdır. Dinî gruplar ve topluluklar, var olan en gelişmiş, birbirine bağlı toplumsal örgütlenme biçimini temsil eder ve en küçük köylere kadar bile ulaşabilir. Bu benzersiz konum nedeniyle, dini liderler ve topluluklar, çocukları çevrimiçi cinsel sömürüden korumak, bu tür şiddete maruz kalanlara bakım ve destek sunmak ve çocuklar, ebeveynler, öğretmenler ve daha geniş topluluklarla birlikte çalışmak için özellikle bu suçun önlenmesi ve durdurulması için kolluk kuvvetlerinde olduğu gibi iyi bir konumdadır. Özel gelenek, uygulama ya da inançları ne olursa olsun, çocukların toplumun en kıymetli ve savunmasız üyeleri oldukları konusunda hemfikir olabilirler. Çocuklar, onları korumak için elimizden gelen her türlü çabayı hak eder (Vendley and Rozga, 2016: 6).

Çocukların çevrimiçi güvenliğinin yanı sıra internet kullanımının izlenmesinden sorumlu olanların da eğitilmesi, çevrimiçi tehlikeden korunmanın en önemli bileşenlerinden biridir. Psikoeğitimsel koruyucular; internet tehlikelerini tanımak ve tartışmak; internet arkadaşlarını denetlemek; çocukların ekran adlarını anlama ve onaylama; bir bakıcı-çocuk sözleşmesi kurulması; bilgisayarı genel bir yere yerleştirme; çocuklara karşı çevrimiçi cinsel istismar şüphesi olduğunda, Ulusal Kayıp ve İstismara Uğrayan Çocuklar Merkezi (NCMEC) tarafından sağlanan ücretsiz telefon numarası ile temasa geçilmesi, çocuk cinsel istismarıyla mücadelede önemli tedbirler arasında yer alır (Dombrowski vd., 2004: 70).

İnternetin ilk yıllarında, yerel yasa uygulama birimlerinin tepkileri, kendi yetki alanlarındaki belirli suçlara yanıt olarak genellikle reaktiftir. Başlangıçta birçok yerel polis departmanı ya kendi yetki alanlarında gerçek bir sorun olduğuna inanmadılar ya da siber suçları araştırmak için eğitilmiş personelden yoksundular. Bugün, neredeyse tüm kolluk kuvvetleri çocukların istismar ve sömürsünü içeren siber suçların boyutunu ve kapsamını tanımasına rağmen, birçok yerel kurum bu 21. yüzyıl suçunu araştırmak için gerekli eğitilmiş uzmanları istihdam etmek için gerekli olan kaynaklardan yoksundur (Barraco, 2012: 2).

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin ortaya çıkması, farklı geçmişlerden gelen kişilerin benzeri görülmemiş bir şekilde materyalleri ve deneyimleri paylaşmalarını sağlayan yenilikçi ortamların çoğalmasına yol açmıştır. Onların iletişim potansiyeli, çevrimiçi etkileşimlerin, çevrimdışı dünyada mümkün olan, insan etkileşimi üzerindeki fiziksel, coğrafi ve zaman kısıtlamalarının üstesinden gelebilir ve bazen de aşabilir. Çevrimiçi teknolojinin özellikle sosyal medyadaki bu yükselişi, gençlere sosyalleşme, boş zaman, toplum katılımı ve eğitim gelişimi için güçlü bir platform sunmaktadır. Ayrıca, bu gelişmeler, çocuğun çevrimdışı ortamlarını da kapsayacak şekilde ekolojisini genişletmiştir. Bu ortamlar iletişim için güçlü, sınırsız ve etkileşimli alanlar sunar; bazı çocuklar yetişkinlere yönelik çevrimiçi cinsel istismar ve sömürüye karşı savunmasız kalır ve diğerleri ise, akranlarının kötüye kullanımı veya istismarına maruz kalabilirler. Bu genişlemiş ekolojide, çocuklar genellikle ebeveynlerin, ailelerin, okulların ve daha geniş toplulukların geleneksel biçimlerinden yoksun bırakılmaktadır. Ancak, bu vesayet çocuklara yönelik çevrimiçi cinsel istismar ve sömürüye karşı onları koruduğu için çocuk koruma açısından kritik öneme sahiptir (Interpol Raporu, 2018: 11).

İnternet yoluyla cinsel suçlara maruz kalma oranları kamu yönetimini kaygılandırmaktadır. Bu suçlarla ilgili daha fazla kovuşturma ve klinik başvuruları da artmaktadır. İnternet cinsel suçları, çocuk pornografisinin bulundurulması veya dağıtılması da dâhil olmak üzere bir dizi suçtan oluşmaktadır. Çocuk pornografisini üretmek, dağıtmak ve çocukları istismar edebilmek için başkalarıyla işbirliği de yapılmaktadır. Çevrimiçi suçların büyük çoğunluğu çocuk pornografisinin bulundurulması veya dağıtımını içermektedir. İnternet suçluları hakkındaki bilgileri devlet düzeyinde bütünleştirmeye yönelik ulusal bir sistem olmadığı ve geçerli yasalarda eyaletler düzeyinde farklılıklar olduğu için, Amerika Birleşik Devletleri'nde internet cinsel suçlamasıyla ilgili kesin bilgiler elde etmek zordur. Ancak, 2000 yılında ve yine 2009'da yapılan Ulusal Çocuk Mağduriyeti Araştırması, Amerika Birleşik Devletleri'nde internet cinsellik suçlarından yakalananların sayısının bu zaman zarfında üçe katlandığını göstermektedir. İnternet'te cinsel suç işlemenin artmasıyla çocuk cinsel istismarı vakalarının azalması paralellik arz etmektedir. Bu durum, İnternet yoluyla cinsel suç işlemenin, diğer tür cinsel veya şiddet içeren suçlarla aynı bağlamsal faktörlerden etkilenmeyen yeni bir olgu olduğunu göstermektedir (Seto, 2015: 1).

Hazırlama ya da kıvamına getirme eylemi, suçluların, bir çocuğun etrafında güven kazanmasını içeren bir yöntemdir. Aşırı durumlarda, suçlular bir çocuğa cinsel saldırı veya istismar etmek için tehdit ve fiziksel güç kullanabilir. Bununla birlikte, ailelerle ilişki kurmak için tasarlanmış ince yaklaşımlar daha yaygın olarak kullanılmaktadır. Suçlu, şefkatli bir rol üstlenebilir, çocuğu arkadaş edinebilir ya da çocuğu ve / veya çocuğun ailesini korumak için güven ve otorite konumlarını kullanabilir. Bu bireyler, bir çocuğun etrafında yetişkinlerle olan ilişkilerini kasıtlı olarak inşa eder ya da yaşamları boyunca yetişkinler tarafından daha az denetlenen bir çocuk arar. Bu durum, suçlunun çocukla geçirdiği sürenin memnuniyetle karşılanmasını ve teşvik edilmesini sağlar (Canadian Centre for Child Protection, 2014: 6)

Çocuk cinsel istismar görüntülerinin kaynağından kaldırılmasında bazen önemli gecikmeler, görülebilir; bu durum kaçınılmazdır. Bu nedenle “engelleme” uygulaması, birçok ülkede önemli bir çocuk koruma önlemi olarak ortaya çıkmaya başlamıştır. Görüntülere erişimin hızla engellenmesinin çok önemli nedenleri arasında; çocuk psikolojisine etkisi, çocuğun gizlilik hakkının ihlal edilmesi, resmin tekrar-tekrar yayınlanmasıyla istismarın yenilenmesi ve yeni istismarcıların ortaya çıkması sayılabilir (Carr, 2011: 281-284).

Benzer bir şekilde, bilgi iletişim teknolojileri, kolluk kuvvetlerinin çocuklara yönelik cinsel suçları izleme, yönetme ve önleme kapasitesine meydan okumaktadır. Çevrimiçi medya, cinsel sömürü ve suiistimal sürecinin herhangi bir aşamasında kullanılabilir. Örneğin; çocukları taciz ve istismar etmek, benzer görüşlü, sapkın akranlarıyla ağ oluşturmayı kolaylaştırmak ya da örneğin bir cinsel ilişki suçu işlendikten sonra çocukların görüntülerinin dağıtımını yoluyla onların cinsel görüntülerinin çoğalmasını desteklemek için kullanılabilir (Interpol Raporu, 2018: 11).

Mobil cihazların, sosyal medyanın, çevrimiçi oyunların, bulut bilişimin, canlı akış ve şifreleme teknolojilerinin artan kullanımı, suçluların özel kullanım, değişim veya ticari kazanç için ağlar oluşturmasını ve bunlara erişilmesini kolaylaştırmıştır. Bu teknolojiler tarafından sunulan kötüye kullanım potansiyeli, son yıllarda çevrimiçi ortamda çocukların cinsel istismar ve sömürüsüne yönelik stratejilerin belirgin bir şekilde çeşitlendirilmesiyle sonuçlanmıştır. Bu ortamlar, çocuklara yönelik cinsel istismar ve sömürü faaliyetlerini planlamak ve sanal dünyalarda sapkın fanteziler kurmak, cinsel zorlama ve gasp etme yoluyla maddi kazanç elde etmek için, hatta cinsel şiddet içeren cinsel suçları işlemek için yaygın olarak kullanılmaktadır (Interpol Raporu, 2018: 12).

Çocukları güçlendirmek ve onların zararlara karşı dayanıklılığı arttırmak, hem çevrimiçi davranışları hakkında bilinçli seçimler yapmaları, hem de risklerle karşılaşmaları durumunda, nasıl yanıt verileceğini ve yardım için nereye gidileceğini bilmeleri için zorunludur. Bu hedefe ulaşmak için, sadece çocukları eğitmek ya da bilgilendirmek yeterli değildir. Aynı zamanda çocuklara mümkün olan en iyi desteği sağlayabilecek konumda bulunan ebeveynleriyle profesyonellere de yatırım yapmak ve onların yardım için kullanılacak araç çeşitliliğinin farkında olmalarını sağlamak gerekir. İnternetin zararlı yayın ve sayfalara erişimi azaltmak için, kamu yönetimi özel sektör ile işbirliği içinde çalışmalıdır. Çocukları uygunsuz materyallerden korumak ve yeterli önlemlerin alınabilmesi için, bilgi ve iletişim teknolojisi endüstrisi, kredi kartı şirketleri ve internet kafe sahipleriyle de işbirliği yapılması gerekir. Kullanımı kolay güvenlik ayarları aracılığıyla ya da ebeveynlerin zararlı sitelere erişimi sınırlandırmasını sağlayan önlemler yoluyla da söz konusu amaç gerçekleştirilebilir (Dinsmore and Rutgers, 2012: 70).

Çocuklara mümkün olan en büyük korumayı sağlamak için, kamu yönetimi müdahaleleri geniş bir yaklaşım yelpazesini kapsamalıdır. Örneğin, bazı polis güçleri, etkili suç önleme ve çocuk koruma sonuçları üretebilen istihbarat liderliğinde, toplum

temelli, sıfır toleranslı veya çok kurumlu ortaklıklarını benimsemiştir. Bazı ülkelerde, kolluk mensupları cinsellik suçlularını harekete geçirmek, ortaya çıkarmak ve yakalamak amacıyla bir çocukmuş gibi hareket eder ve bağlantı kurarlar. Bu tür gizli operasyonlarda polis, suçluların kullandığı aynı gizli isimsizlik aracını kullanabilir; bu, çevrimdışı ortamda mümkün olmayan bir stratejidir. Polisin, çocuk istismarı suçlarına yönelik bu proaktif soruşturmalarda yer aldığının bilinmesi, potansiyel suçluları caydırıcı bir güç olarak görülebilir. Bu tür operasyonlar ayrıca polisin, mahkeme işlemlerinde delil olarak kullanılabileceği, çocukların ifadelerine ihtiyaç duymadan, sohbet günlükleriyle belgesel kanıt elde etmesini de sağlar. Görüntü indirme girişiminde bulunan suçlular, kolluk kuvvetleri tarafından karşılanmaktadır; böylece bir suç işlediklerini bildirmiş ve daha ayrıntılı soruşturma için ilgili federal makamlara bilgi aktarmış olurlar (Dinsmore and Rutgers, 2012: 81).

Bütün polislik yaklaşımlarında, çocuk haklarının soruşturma sürecinin merkezinde kalması zorunludur, aksi takdirde çocukların “mağdur edilme riski” vardır. Çocuğun en iyi çıkarları, tüm yasa uygulama stratejisini bilgilendiren temel bir ilkesi olarak tanınmalıdır. Kanun uygulayıcı kurumlar ile çocuk bakımı konusunda uzmanlığa sahip kurumlar, çocuk merkezli yaklaşımları ve çocukların tedavi ihtiyaçlarını anlamak için işbirliği içinde hareket etmeleri şarttır. Sosyal hizmet uzmanları, öğretmen ve psikoloğlara uygun sorgulama ve görüşme tekniklerinin kullanımı konusunda değerli rehberlik sağlayabilir ve suçluların kovuşturulması sırasında polisin mağdurların korunmasına net bir şekilde odaklanmasını sağlayabilir. Çocuğun çıkarlarını ayrı bir faaliyet olarak tutmaktan ziyade sürecin merkezi bir boyutu olarak görmek, çocuklar için en iyi sonuçları sağlamak için çok önemlidir. Ajanslar arasında, ortak bir faaliyet olarak araştırmaya yönelik güçlü bir yapısal ilişkiye, başlangıçtan önce ihtiyaç duyulmaktadır. Bu işbirliği aşağıdakilere katkıda bulunur (Dinsmore and Rutgers, 2012: 81-82):

- İlkeli bir çerçevenin oluşturulmasını, (örneğin, benimsenen soruşturma taktiğinin) sağlar veya daha fazla riske girmesini önler. Gözetim operasyonlarında polis, çocukların suiistimal veya istismar edilmesine ya da istismar eden suçluları yakalayabilmek için istismar edici görüntülerin alınmasına aktif olarak katılmamalıdır.
- Çok kurumlu bir odaklanmayı sağlamak, psikolojik ve danışmanlık desteği, sağlık bakımı ve sosyal hizmet dâhil olmak üzere, çocuğa mümkün olan en iyi koruma ve desteği sağlamak için gereken tüm uzmanlığı gerektirir.
- Araştırma sırasında çocuk refahının vurgulanması, korunması ve ilgili mevzuatın (çocuklara tavsiye ve rehberliğin yanı sıra) tam olarak anlaşılmasını sağlar. Davanın niteliğine bağlı olarak, bu durum geçmiş veya devam eden istismarın nasıl ele alınacağını, şüphelilerle iletişime nasıl geçileceğini, çocuklarla ilk temasın kurulabilmesi için gerekli stratejileri, tıbbi muayeneleri, görüşme stratejilerini, çocuğun tedavi ihtiyaçlarının nasıl karşılanacağını ve çocuğun yerleştirilmesiyle ilgili tavsiyelerde bulunmayı kapsar.
- Tüm kurumlar, çocukların en iyi çıkarlarını korurken çevrimiçi suçları azaltmadaki gerilimi ve zorlukları daha iyi anlamalarını ve yakın işbirliği ile karşılıklı anlayışın güçlendirilmesini sağlar. Geliştirilmiş anlayış, bu gerilimlerin dengelenmesi için müzakere edilen stratejileri kolaylaştırır.

Polis için merkezî bir küresel temas noktası olarak hizmet veren Interpol, yerel, ulusal ve uluslararası düzeylerde daha etkili soruşturmalar yapılmasını sağlar. Aynı zamanda birden çok üye ülkeyi kapsayan büyük ölçekli araştırmaları koordine eder ve etkili bir yasa uygulama aracı olan 'Yeşil Bildirimi' kullanır. Uluslararası polislik

camiasını, diğer ülkelerdeki aynı suçları tekrarlama ihtimali olan suçlulara karşı uyarır (Dinsmore and Rutgers, 2012: 82).

Hem kamu yönetimi hem de özel sektör, internet üzerinden zararlı yayınlara erişimi ve onların mevcudiyetini azaltmada kritik sorumluluklara sahiptir. Bilgi iletişim teknolojisi, interneti çocuklara daha güvenli hale getirmek için yeni araçlar geliştirme ve onları tanıma gücüne; aynı zamanda insan haklarına saygı gösterme sorumluluğuna sahiptir (Dinsmore and Rutgers, 2012: 85).

BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (United Nations Convention on the Rights of the Child/ UNCRC) çocukların her tür şiddetten korunma hakkına sahip olduklarını belirtir. UNCRC'nin 34. maddesi, devletleri “çocuğu her türlü cinsel sömürü ve cinsel tacizden korumak” ve bu doğrultuda tüm ulusal, iki taraflı ve çok taraflı tedbirleri almayı taahhüt etmeye çağırılmaktadır. Madde 19, devletleri her tür şiddet, istismar, ihmal veya cinsel taciz de dâhil olmak üzere kötü muamele veya sömürüden çocukları korumaya teşvik eder. UNCRC ayrıca, ilgili tüm mevzuat ve önlemlerde göz önünde bulundurulması gereken önemli genel prensipler içermektedir; bunlara, kendilerini etkileyen eylemlerde çocuğun en iyi çıkarlarının dikkate alınması da dâhildir. Ayrıca, bu konuyu ele alan tek evrensel anlaşmaya Çocuk Satışı, Fuhşu ve Pornografisi ile ilgili Protokol de dâhildir. Opsiyonel Protokol, “çocuk pornografisi” suçlarını açıkça suç sayar ve çocuğun refahı ve korunmasına önemli bir odaklanma sağlar (Carr and Hilton, 2011: 55).

Çocuk istismarı, artık bir sağlık sorunu olarak kabul edilmektedir. Çocuk istismarı, mağdurun yaşamı boyunca silinmez acı olarak kalabilecek ciddi sonuçlara sahiptir. Ebeveynlerin ve bakıcıların şiddeti ve ihmali, çocuklar büyüdükçe bir model olarak hizmet eder. Bugünün kurbanları, koruma ve tedavi olmaksızın yarının çocuk istismarcıları olabilir. Herhangi bir sosyal konuda olduğu gibi, çocuk istismarı tüm toplum için bir sorundur. Koruyucu hizmetlerin amaçlarına ulaşmak, birçok kaynağın koordinasyonunu gerektirir. Bir aile ile ilgili her profesyonel grup ve ajans, çocuk koruyucu hizmet sürecinin belirli unsurlarının sorumluluğunu üstlenir (Evans and Walters-Schmid, 2011: 1).

3. Erişimi Engelleme Çalışmaları

Kamu yönetiminin çocukları zararlı sitelerden ya da cinsel istismardan korumak için almış olduğu tedbirlerden birisi de söz konusu zararlı sitelere erişimin engellenmesidir. Bu tedbirin pek çok ülkede hukukî alt yapısı da bulunmaktadır. Erişimi engelleme, internet ortamında yayın yapan bir siteye girişin çeşitli yöntemlerle önlenmesidir. İnternet ortamındaki zararlı içeriğe erişimi engellemek için kamu yönetiminin uyguladığı yöntemler, içeriğin yayından kaldırılması ya da erişim sağlayıcılar üzerinden filtreleme ile sınırlı değildir. Bunun dışında; servis sağlayıcılar ve bilgi erişiminde çok önemli bir role sahip olan arama motorları üzerinden, anahtar kelimelere bağlı filtreleme yöntemlerine de kullanılmaktadır. Arama motorları üzerinden yapılan filtrelemeler, dünya genelinde en etkili erişim engelleme yöntemlerinden biri olarak tercih edilmektedir. IP ve DNS filtreleme yöntemleri kullanılarak yapılan erişim engellemeleriyle herhangi bir siteye erişimin kesin olarak engellenmesi mümkün değildir. DNS ayarlarının değiştirilmesi, sanal özel ağ (virtual private network – VPN) programlarının kullanılması ve farklı ülkelere hizmet sunan proxy sunucuların üzerinden bağlantı yöntemleri kullanılarak erişime engellenen internet sitelerine girilebilmektedir. Arama motorları ve web sitesi kayıt şirketlerinden elde edilen verilere göre yaklaşık 700 milyon web sitesi ve bu sitelerde 15 milyar web sayfasının olduğu tahmin edilmektedir (Henkoğlu ve Yılmaz, 2013: 225). Erişim engelleme işlemlerinde kullanılan belli başlı teknikler şunlardır (Kılınç, 2010: 408-409):

1- Alan Adından Erişimi Engelleme: Bu yöntemde, alan adı sunucularında (Domain Name System - DNS) ilgili alan adına erişim kapatılarak İnternet sitesine erişim engellenmektedir. Alan adı (Domain Name), İnternet'te bir siteye ulaşmak için kullanılan adreslerdir. Başkası tarafından tescil ettirilmiş bir alan adı tekrar satın alınamaz.

2- IP (İnternet Protokol) Adresinden Erişimi Engelleme: IP adresi; belirli bir ağa bağlı cihazların birbirini tanımak, birbirleriyle iletişim kurmak ve birbirlerine veri yollamak için kullandıkları, İnternet Protokolü standartlarına göre verilen adres olarak tanımlanır. İnternet'e bağlanan her bilgisayarın mutlaka bir IP (İnternet Protokol) adresi vardır. IP adresi, noktalarla ayrılan dört rakamdan oluşur. Örneğin, 213.156.196.178 Bir İnternet sitesinin IP adresi biliniyorsa, genellikle adres çubuğuna (web tarayıcısı) bu adres yazılarak siteye ulaşılabilir. Ancak bu rakamları akılda tutmak zor olduğu için her bir IP adresine karşılık gelen alan adları kullanılmaktadır.

3- Nesne Tabanlı (URL) Erişimi Engelleme: İnternet adreslerinin ismi (Uniform Resource Locator) URL'dir. Terim, "standart kaynak bulucu" olarak Türkçeye çevrilebilir. Her İnternet sayfasının sadece kendine ait bir URL'si vardır. Başka bir ifadeyle, URL bir İnternet sitesindeki herhangi bir konunun bulunduğu tam İnternet adresi olarak ifade edilebilir. Bir İnternet sitesinin yalnızca suç içeren sayfasının erişime engellenmesi, gerek hakkaniyet gerekse ölçülülük ilkesinin bir gereğidir. Ancak, bu yöntem teknik olarak mümkün olmakla birlikte uygulanması oldukça zor ve maliyetlidir. Bu yöntem, ayrıca İnternet trafiğinin hızının yavaşlamasına neden olur.

E. Türkiye'de Kamu Yönetimi ve Çocuk Çevrimiçi Cinsel İstismarı

Türkiye'de çocuklara yönelik cinsel istismar konusu toplumsal problemlerin başında gelir. Gündemde çok fazla yer işgal etmemesine karşın, çocuklara yönelik online/çevrimiçi istismar da ciddi bir toplumsal tehdit oluşturmaktadır (Polat vd., 2016: i). Zira, ülkemizde her geçen gün internet kullanımı artmaktadır ve interneti aktif bir şekilde kullananların büyük bir çoğunluğu çocuktur.

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre Türkiye'de 2012 yılı itibari ile neredeyse her iki evden birinde internet bağlantısı bulunmaktadır. BTK verilerine göre de 2012 yılı itibariyle Türkiye genelinde 20 milyondan fazla internet aboneliği vardır (Çubukcu ve Bayzan, 2013: 163). Türkiye genelinde geniş bant internet aboneliği 2012-2017 döneminde, %150 oranında artarak 68,9 milyona ulaşmıştır (BTK, 2018: ii). 2018 yılının ikinci çeyreğinde bu rakam % 8,1 oranında artarak 71.760.432 olmuştur (www.btk.gov.tr) Veriler Türkiye'de internet kullanımının hızlı bir artış gösterdiğinin kanıtıdır.

2709 sayılı ve 7 Kasım 1982 tarihli Anayasa'nın 41.maddesine göre; Devlet, çocukların korunması sağlamak için gerekli tedbirleri alır ve gerekli teşkilâtı kurar. Ve her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır. Türkiye'de bilişim ve iletişim sektörünü Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) düzenlemektedir. Kurum güvenli internet hizmetini ücretsiz sağlamaktadır. Ancak bu hizmetin kullanılması seçme özgürlüğüne bağlıdır.

Türkiye'nin 1990 yılında imzaladığı ve 27 Ocak 1995'de yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne; "Çocuk Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi" protokolü eklenmiştir. Bu protokol Türkiye'de 09 Mayıs 2002'de yürürlüğe girmiştir. Söz konusu sözleşme ve protokol çerçevesinde Türkiye gerekli yasal, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik önlemleri almakla yükümlüdür. Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 19. maddesi çocuğun her türlü şiddete karşı korunma hakkını, 34. maddesi çocukların cinsel sömürüye maruz kalması kapsamındaki önlemlerin

alınması gerekliliğini, 35. maddesi de çocukların kaçırılmaları, satılmaları veya fuhuşa konu olmaları kapsamındaki önlemlerin alınması gerekliliğini düzenlemektedir.

Yapılan bir araştırmada, ülkemizdeki çocukların %46'sının sosyal ağlarda kişisel bilgilerini koruma yöntemlerini bilmediği gönderilerini, kişisel fotoğraflarını ve doğum tarihleri gibi özel bilgilerini herkesle paylaştığı ortaya konmuştur. Öğrenci velileriyle yapılan başka bir araştırmada ise; güvenli internet hizmetinin (internet filtreleme) çocukları internet risklerinden koruyabilecek bir yöntem olduğu, fakat yeterli olmadığı belirtilmiştir (Küçükali ve Bülbül, 2015: 2-3). İnternet üzerinde çocuk pornografisi hızla yayılmaktadır. Bu durum çocukların cinsel istismarının en somut delili sayılır. Türkiye'de internete bağlananların %80'i internet kafelerden ulaşmaktadır. Bu gerçekten hareketle internet kafelerdeki yetersiz denetimin çocuk pornografisinin yaygınlaşmasını kolaylaştırdığı söylenebilir. Ayrıca, ebeveynlerin büyük bir çoğunluğunun internet kullanımına yabancı bulunmaları ve çocuklarını denetlemedeki yetersizlikleri de çocuk pornografisini yaygınlaştıran sebepler arasında sayılabilir (Çağlar ve Savaşer, 2010: 1006).

BTK'nın 2010 tarihli Ailelerin İnternet Algıları ve Eğilimleri Araştırması, araştırmasına göre; Türkiye'deki ebeveynlerin %90'ının çocuklarının internet kullanırken "müstehten" ve "şiddet" içerikli görüntülere maruz kalabileceğini ya da bu tür sitelere girebileceğini düşünmektedir. Ayrıca aileler; çocuklarının internete veya cep telefonuna bağımlı olabileceğini, kişisel ve özel bilgilerinin yabancıların eline geçebileceğini, internet üzerinden istismara ve tacize maruz kalabileceğini ve kötü niyetli kişilerle tanışıp arkadaşlık edebileceğini düşünmektedir (Çubukcu ve Bayzan, 2013: 163).

İnternet ile 1993 yılında tanışan Türkiye'de, internetin kullanımı 1990'lı yılların sonundan itibaren yaygınlaşmaya başlamıştır. 2000'li yılların başına kadar olan dönemde, Türkiye'de internet kullanımına yönelik doğrudan ve genel müdahale olmamıştır. Türkiye'nin internet ile tanıştığı tarihten itibaren erişim engellemeleri ile ilgili gelişmeler dikkate alındığında, internet erişim engellemeleri ve içeriğe müdahalenin üç döneme ayrılarak açıklanabileceği görülmektedir. Bunlar; 1993-2000 yılları arasındaki internet ile tanışma ve kullanımın yaygınlaşması dönemi, 2001-2006 yılları arasındaki hukuki düzenlemeler ile müdahale dönemi ve 2007 ve sonrası 5651 Sayılı Kanun çerçevesinde başlayan erişim engelleme dönemidir (Henkoğlu ve Yılmaz, 2013: 218-219).

Google tarafından yayınlanan saydamlık raporu verilerine göre, Türkiye'nin de arama motorları üzerinden bazı internet siteleri ya da içeriğe yönelik erişimin engellenmesi için yapılan taleplerin 2012 yılındaki oranı sayısında bir önceki döneme göre %1013 artış göstermiştir. Bu taleplerin uygun görülen büyük bölümüne erişim kısıtlaması uygulanmıştır (Henkoğlu ve Yılmaz, 2013: 225).

Avrupa Birliği Güvenli İnternet Programı kapsamında gerçekleştirilen EU Kids Online projesinin ilk ayağı (2006-2009) yılları arasında 25 Avrupa Birliği ülkesinde, Türkiye'nin de bulunduğu 9-16 yaş grubuna yönelik araştırmanın ikinci bölümüne ilişkin rapor 33 Avrupa ülkesini kapsamış ve Ekim 2012 de yayınlanmıştır. Kapsamlı yapılan bu araştırmaya göre; Türkiye'de bütün çocuklar internet kullanmakla birlikte ebeveynlerin sadece %29'u internet kullanmaktadır. Buna rağmen ebeveynlerin %72'si internette karşılaştıkları olumsuz durumlara karşı çocuklarına yardım edebileceklerine inanmaktadır. Herhangi bir çevrimiçi risk ile karşılaşan çocukların yarısı bu riski kimse ile paylaşmamıştır. Sosyal paylaşım sitelerine üyelik yaşı 13 olmasına rağmen, bu sitelere üyeliği bulunan katılımcıların 3'te biri 13 yaşın altındadır. Sosyal paylaşım sitesi kullanan çocukların %85'i Facebook hesabına sahiptir ve bu çocukların %42'si profil bilgilerini herkese açık tutmaktadır. Çocukların çevrimiçi risklerle ile karşılaşma oranı %25'tir ve bu oran %33 olan Avrupa

ortalamasının altındadır. Çocukların %13'ü internette cinsel içerikli görseller gördüğünü bildirmiştir (Avrupa: %26). Bu çocukların %46'sı bu görsellerden rahatsız olduğunu raporlamıştır. Çocukların %14'ü yüz yüze tanışmadığı kişilerle internette görüşmekte ve sadece %2'si internette tanıştığı kişilerle yüz yüze görüşmektedir. Bu çalışma ile birlikte Türk çocuklarının interneti güvenli kullanım istatistiği maalesef tüm Avrupa ülkelerine göre en son sırada yer almıştır (Çubukcu ve Bayzan, 2013: 162-163).

Çocukların interneti belirli bir sorumluluk dâhilinde ve güvenle bir şekilde kullanmalarını desteklemek ve onları internetin yasadışı ve zararlı içeriklerinden korumak amacıyla 1999 yılında Avrupa Birliği Komisyonu bünyesinde oluşturulan Güvenli İnternet Programı kapsamında 2004 yılında INSAFE (European Safer Internet Network) ağı kurulmuştur. İnternetin bilinçli ve güvenli kullanımı çerçevesinde bilinçlendirme faaliyetlerine öncülük etmesi için kurulan INSAFE bugün Avrupa'daki Güvenli İnternet Merkezlerinin koordinasyonunu sağlamaktadır. INSAFE ağı tarafından her yılın Şubat ayında organize edilen Güvenli İnternet Günü (GİG) 2004 yılından bu yana düzenlenmektedir. Söz konusu gün, 5 Şubat 2019 tarihinde dünyada yaklaşık 130 ülkede kutlanacaktır. Türkiye'de Güvenli İnternet Günü etkinlikleri ilk olarak 2010 yılında başlamıştır (www.gig.org.tr/index.php).

Güvenli İnternet Günü, daha iyi bir internet yaratmakta herkesi üzerine düşeni yapması konusunda teşvik etmek amacıyla; çocuk, genç, ebeveyn, bakıcı, öğretmen, eğitimci ve sosyal hizmet uzmanlarına, bunların yanı sıra sektöre, karar alıcılara ve politikacılara ulaşmayı hedeflemektedir. Güvenli İnternet Günü, küresel bir yaklaşımla, herkesi bir araya getirmeye ve bu konuda rol almaya teşvik etmektedir (<http://www.gig.org.tr/hakkinda.php>).

Güvenli İnternet Merkezi, internetin bilinçli, güvenli ve etkin kullanımı kapsamında; İnternetin sunduğu fırsatlar ve getirdiği riskler konusunda başta çocuklar ve gençler olmak üzere internet kullanıcılarını bilgilendirmek, bu amaçla eğitim çalışmaları ve bilinçli internet kullanımı konusunda farkındalık faaliyetleri yapmak amacıyla kurulmuştur. İnternet kaynaklı problemlere yönelik tavsiyeler ve yardım sunan bir danışma hattı niteliğindedir. Yardım Merkezi, teknik destek sunan bir merkez değildir. İnternette karşılaşılabilecek yasadışı içeriklerle mücadele kapsamında gelen ihbarların değerlendirilmesi ve gerekli önlemlerin alınması amacıyla kurulmuştur. Bu kapsamda internetteki; çocukların cinsel istismarı, müstehcenlik, sağlık için tehlikeli madde kullanımı, fuhuş, kumar oynanması için yer ve imkân sağlama, intihara yönlendirme, uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma ile ilgili suçlarla mücadele edilmektedir (<http://www.gim.org.tr/>).

Teknoloji ve internet alanındaki gelişmelere paralel olarak, ülkemizde de bu gelişmelerin sağladığı imkânlardan yararlanan kötü niyetli insanların işledikleri cinsel suçlarda artış kaydedilmiştir. Bu suçlarla etkin bir biçimde mücadele edebilmek için özel bir kanun olan 5651 sayılı ve 4 Mayıs 2007 tarihli, "İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun" Resmi Gazete'de yayımlanarak 23 Mayıs 2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden gerçek ve tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşlar, içerik sağlayıcısına, buna ulaşamaması hâlinde yer sağlayıcısına başvurarak uyarı yöntemi ile içeriğin yayından çıkarılmasını isteyebileceği gibi doğrudan sulh ceza hâkimine başvurarak içeriğe erişimin engellenmesini isteyebilir (İİSK, m.9/1). İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişilerin talepleri, içerik ve/veya yer sağlayıcısı tarafından en geç yirmi dört saat içinde cevaplandırılır (İİSK, m.9/2). İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik hakları ihlal

edilenlerin talepleri doğrultusunda hâkim bu maddede belirtilen kapsamda erişimin engellenmesine karar verebilir (İİSK, m.9/3)

İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle özel hayatının gizliliğinin ihlal edildiğini iddia eden kişiler, Kuruma doğrudan başvurarak içeriğe erişimin engellenmesi tedbirinin uygulanmasını isteyebilir (İİSK, m.9/A-1). Özel hayatın gizliliğinin ihlaline bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde doğrudan Başkanın emri üzerine erişimin engellenmesi Kurum tarafından yapılır (İİSK, m.9A/8).

Mahkeme kararı ile erişime engellenmiş olan bir içeriğe çeşitli teknik yöntemler (Proxy, DNS vb.) kullanılarak erişim sağlamak ve bu sitelerden içerik indirmek suç teşkil etmektedir. Diğer boyutu ise, site içeriğinin yasal düzenlemelerde de açıkça ifade edilen uygunsuz içeriği (çocukların istismarı vb.) barındırması, fakat henüz siteye erişimin engellenmemiş olmasıdır. Erişime yasaklanmamış bir site içeriğinde çocuk pornografisi vb. olup olmadığının siteye girmeden önce anlaşılabilmesi çoğu zaman mümkün değildir. Bununla birlikte, bilgisayar virüslerinin de bu tür istem dışı işlemler gerçekleştirmesi sık rastlanılan bir durumdur. Bu nedenle, uygulamada zararlı içeriğe sahip sitelere erişimden dolayı yasal işlem yapılmamaktadır. Fakat bu tür sitelerden dosya indirmeyi alışkanlık haline getirmiş olma, çocukların kullanıldığı müstehcen yayınları üretme, çoğaltma, satma, nakletme, bulundurma, depolama ve başkalarının kullanımına sunma gibi davranışlarla ilgili olarak, Türk Ceza Kanunu'nun 226. maddesinde yer alan hükümlerin gerektirdiği adli işlemler yapılmaktadır (Henkoğlu ve Yılmaz, 2013: 230).

BTK'nın Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği içerisinde bütün yurt çapında 26 ilden 8.140 ortaokul, 7.281 lise öğrencisi ve 9.581 ebeveyn ile internetin bilinçli ve güvenli kullanımı saha çalışması gerçekleştirilmiştir. Ortaokul öğrencilerinin %60,8'i hafta içi günlük en fazla üç saat, %9'u üç saatten fazla ve %5,2'si 5 saatten fazla internet kullanmaktadır. Genel olarak bakıldığında ortaokul öğrencilerinin hafta içi internet kullanım oranı %75'i iken; lise öğrencilerinde bu oran %85'e çıkmaktadır. Hafta sonu ise ortaokul öğrencilerinde oran %83,3 iken lise öğrencilerinde %85,2'dir. Lise öğrencilerinin internet riskiyle karşılaşma oranları da internet güvenliğine ilişkin alınan teknik önlemlere ilişkin bilinç düzeyleri de ortaokul öğrencilerine nispetle daha yüksektir (Kabakçı Yurdakul ve Yaman, 2018: 45-48).

BTK'nın söz konusu çalışmada; ebeveynler çocuklarının dijital ortamlarda zararlı ve yasadışı içeriklere maruz kalması, internette aşırı zaman geçirmesi ya da bağımlı olmaları ve kişisel bilgileri toplayan sitelere girmelerinden kaygı duymaktadır. Bu kaygıları siber zorbalık takip etmektedir. Ebeveynlerin %50'den fazlası, internetteki tehlikelere karşı önlem olarak, internetin güvenli kullanımı hakkında çocuklarıyla çoğu zaman veya her zaman konuşmaktadır. Bununla birlikte ebeveynlerin filtreleme programları ve ebeveyn denetim araçları gibi teknik önlemlere ilişkin farkındalıkları azdır. Zararlı içerik ve yayınlara maruz kalma eğilimi ise aksine günden güne artmaktadır. Bu hususta eğitim kurumlarının ve ebeveynlerin de yetersiz olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu noktada ilgili kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları ve özel sektöre önemli görevler düşmektedir (Kabakçı Yurdakul ve Yaman, 2018: 49).

Türkiye'de BTK, Bilgi İhbar Merkezi, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından 4 Mayıs 2007 tarih ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun (m.10/4-d) uyarınca kurulmuştur. İlgili Kanununun 8. maddesinde yer alan suçlarla ilgili "ihbarweb.org.tr" üzerinde ihbarda bulunabilmeyi kolaylaştıran sistem 23 Kasım 2007'den beri faaliyettedir (www.ihbarweb.org.tr).

BTK bünyesinde faaliyetlerini yürüten bilinçlendirme merkezi ve internet ihbar merkezi diğer ülkelerde olduğu gibi tek çatı altında toplanarak 2017 yılında Güvenli İnternet Merkezi kurulmuştur. Güvenli İnternet Merkezi (<http://gim.org.tr/>) internet adresinden vatandaşlara hizmet vermeye başlamıştır. Güvenli İnternet Merkezi kapsamında; çocukların interneti bilinçli, güvenli ve etkin olarak kullanmasını sağlamaya yönelik çalışmalar yapılması, İnternetin sunduğu fırsatlardan en yüksek seviyede faydalanmak ve internetin olası zararlarından korunabilmek amacıyla bilinçlendirme ve farkındalık faaliyetlerinin yürütülmesi faaliyetleri tek merkezden yürütülmektedir (BTK 2017 Faaliyet Raporu: 118). BTK, bu kapsamda internetin bilinçli, güvenli ve etkin kullanımının yaygınlaştırılması için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Erişim Sağlayıcılar Birliği (ESB) ile işbirliği protokolü imzalamıştır. Ayrıca Kurum, aynı amaca yönelik olmak üzere, MEB ve Gençlik ve Spor Bakanlığı ile protokol imzalama aşamasındadır.

Sonuç

Bütün dünyada cinsel istismar suçu yaygın bir şekilde işlenmektedir. Yapılan araştırmalardan elde edilen veriler; dünyanın bazı bölgelerinde her beş kişiden birinin yaşamı boyunca tecavüze ya da tacize uğramış olduğunu göstermektedir. Mağdurların büyük bir bölümü kız çocukları olmakla birlikte erkek çocuklarda cinsel istismar mağduru haline gelebilmektedir. Herhangi bir kişi çocuğu herhangi bir yöntem ve şekille kandırır ya da onun üzerindeki otoritesini kullanarak çocuğu bir cinsel eyleme katarsa, ortaya çocuk cinsel istismar eylemi çıkar.

Dokunmak, bir çocuğun cinsel istismara maruz kalmasının tek yolu değildir. Suçlu, çocuğu tehdit, rüşvet, güç, yanlış beyan ve diğer baskı biçimleriyle cinsel eylemlere sokabilir. Çocuk cinsel istismarı, çocuğun tam olarak kavrayamadığı, gelişimsel olarak hazırlanmadığı ve onay veremediği ya da toplumun yasalarını veya sosyal tabularını ihlal eden cinsel faaliyette bulunmasıdır. Çocuk cinsel istismarı, bir çocukla bir yetişkin ya da başka bir çocuk arasında gerçekleşebilir. Bu tür bir aktivite, sorumluluk, güven veya güç ilişkisi boyutuyla kanıtlanır.

Cinsel istismar, geniş kapsamlı etkilere sahip bir halk sağlığı ve kamu güvenliği sorunudur. Cinsel taciz, çocukların onurlarını yok eder, sosyal-duygusal bütünlüklerini tehdit eder ve onların sağlıklı bir şekilde gelişmesini tehlikeye sokar. Cinsel istismar çocuğun bilişsel, fiziksel, akademik ve psikolojik gelişimi üzerinde olumsuz bir etkiye sahiptir.

Çocukların cinsel istismarı, 1989 tarihli Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 19 ve 34. maddeleri uyarınca ciddi bir insan hakları ihlalidir. Çocuklara karşı cinsel şiddet; ensest, fuhuş, çocuk cinsel sömürsü ve suiistimal materyalleri, insan ticareti ve cinsel saldırganlık gibi herhangi bir şekilde kendini gösterebilir.

Teknolojik gelişmeler hem bilgisayarın hem de internetin kullanılmasını yaygınlaştırmıştır. Bu bağlamda bu teknolojik aletleri ve uygulamaları en çok kullanan kesim çocuklar olmaktadır. Zira onlar doğaları gereği teknolojik yenilikleri ve internetteki uygulamaları kullanmaya, bir başka deyişle değişim sürecini içselleştirmeye, büyüklere oranla daha yatkındır. Son on yılda İnternet kullanımı önemli ölçüde artmıştır.

Avrupa Birliği ülkelerinde İnternet kullanımıyla ilgili yapılan bir araştırma sonucunda, ilginç sonuçlara ulaşılmıştır. 2005 yılında Avrupa Birliği'nde 6-17 yaş grubundaki çocukların % 70'i İnternet'i kullanırken, 2008 yılına gelindiğinde, bu oran ortalama olarak % 75'e yükselmiştir. En çarpıcı artış küçük çocuklar arasında gerçekleşmiştir. 2008 yılında 6-10 yaşındaki çocukların %60'ı internet kullanmaktadır. 2005 yılında interneti okulda kullanmak ev kullanımı kadar yaygındır. 2008'de tüm AB

ülkelerindeki 6-17 yaş grubu çocukların evde internet kullanma oranı % 65, okulda % 57 ve kendi bilgisayarında ise %34'dür. İnternet erişiminde uluslararası farklılıklar vardır. İtalya'da internete bağlanan çocuklar %50'nin altındadır. (%45), Yunanistan ve Kıbrıs'da %50, Finlandiya da ise %94'e yükselmektedir. En son internet kullanımını anketi 2010 yazında gerçekleştirilmiştir ve 23 Avrupa Birliği ülkesinde 9-16 yaş grubu çocukların evde internet kullanma oranı%85'dir. 9-10 yaş grubundaki çocukların %39'u kendi yatak odalarında internet erişimine sahipken, 15-16 yaş grubunda bu oran %67'e çıkmaktadır. Ayrıca, düşük sosyoekonomik statüdeki hanelerde özel erişime sahip olma oranı %38'iken, yüksek sosyoekonomik statüye sahip ailelerde bu oran %53'dür.

İnternet her türlü bilgi ve belgeyi hızlı bir biçimde iletmeye, edinmeye ve ucuz bir biçimde elde etmeye elverişlidir. Bu bağlamda, interneti yaygın bir biçimde kullanan çocuklara yönelik cinsel saldırılar giderek artmaktadır. Online cinsel saldırı; cinsellikle veya tecavüzle ilgili tehdit veya şakalar yapmak, bir kişinin cinsel davranışına dair söylentileri yaymak veya cinsel aktivitelere katılması için birisini baskı altına almak için cinsel açıdan yüklü terimlerin kullanımını içerir. Online cinsel zorbalık ayrıca, diğer çocuklardan alınan müstehcen fotoğrafların ve videoların mağdurlara karşı duygusal sıkıntının uyandırılması veya harekete geçirilmesi amacıyla dağıtılmasını da içerir. İnternet ve mobil cihazların sağladığı hız ve kolaylık, bu araçlar yardımıyla işlenen çocuk taciz ve istismarını artırmaktadır. Kamu yönetimi bu sorunla başa çıkabilmek için yeni bir teknolojik yapılanmaya gitmek ve yeni yöntemler geliştirmek zorundadır.

Kamu yönetimi bu çok boyutlu ve çok yönlü sorunla baş edebilmek için ebeveynler ve çocuklarla sürekli iletişim halinde bulunan kimselerle işbirliği yapmak ve koordineli bir biçimde çalışmak zorundadır. Bu bağlamda kamu yönetimi, öncelikle çocuk istismarı konusunda, onları eğitmek ve bilinçlendirmek ve toplumsal bilinçlenmeyi de sağlamakla yükümlüdür. Ayrıca kamu yönetimi, çocuklarla ilgili sivil toplum örgütlerini aynı, malî ve hukukî bakımdan desteklemelidir. Günümüzde gittikçe daha fazla yaygınlaşmaya başlayan, internet üzerinden çocuk cinsel istismarı konusunda kamu yönetiminin önemli ve büyük bir yükümlüğü vardır. Bu soruna etkili çözümler bulmak için tüm paydaşları koordine etmek ve onların ahenk içinde çalışmalarını sağlamak ve nitelikli personel ile onları desteklemek zorundadır.

Bilgi ve iletişim teknolojileri, sosyal ağlar yoluyla, küresel keşif, dinamik etkileşimli deneyimler ve geniş çaplı fırsatlar sunmaktadır. İnternetin sağladığı kolaylıklar öğrenme ve sosyal etkileşim için yeni fırsatlar sunarken, aynı zamanda yeni tehlikeler de doğurmaktadır. Çocuklar kendileriyle ilgili özel bilgilerini diğer iletişim kanallarından daha güvenli bir şekilde internet üzerinden paylaşabilmektedir. Bu sanal âlem çocukların yüzyüze gelebilecekleri tehdit ve tehlikeleri adeta kamufle etmektedir. Somut bir tehlikeyle henüz yüzleşmemiş olan çocuklar, ileride oluşabilecek tehlikelerinse farkında varmakta zorlanmaktadır. Sohbet odalarında, sosyal ağ sitelerinde ve diğer elektronik forumlarda çevrimiçi konuşmalar yapan çocuklar bilmeden kendilerini küresel bir kitleye sunabilmektedir. Kişisel görüntüler ve bilgiler internet yoluyla yayımlandığında, çocuklar bunların nasıl kullanıldığını kontrol edemediklerini çok geç öğrenebilirler. Çocukların cinsel istismarının kötüye kullanımını birçok şekil ve süreçte gerçekleştirebilir.

Birçok ebeveyn, toplum lideri, politika belirleyici ve çocuk bu konuda risklerin yeterince farkında değildir. Çocukların risklere karşı farkındalıklarını ve onlara karşı direncini geliştirmek önemli olmakla birlikte, çocuklara yönelik cinsel sömürden korumak için sadece kendilerine güvenemeyiz. Çocukların kendilerine neler olduğunu ve nasıl manipüle edildiğini anlamaları genellikle çok zordur. Aynı zamanda, çocukların internete erişimini reddetmek veya çevrimiçi zamanlarında ciddi

kısıtlamalar uygulamak, çözüm değildir. Aslında böyle bir yaklaşım, çocukların katılım hakkı ve kendileri için önemli olan konularda bilgi edinme hakkı üzerinde olumsuz bir etki yaratabilir. Bu nedenle, çocukları koruyan ve güçlendiren müdahaleler arasında bir denge kurmak önemlidir.

Teknolojinin kullanılmaması söz konusu olamaz. Zira, internet ve bilgi temelli teknolojiler çocukların önemli bir eğitim aracı konumundadır. Çocukların iyi bir eğitim alabilmesi ve dünyadaki gelişmelerden haberdar olabilmeleri için bu sanal âlemi takip etmeleri gerekir. Kaldı ki bu büyük kolaylığı terk etmek ve bir kenara itmek hiç de rasyonel bir davranış türü değildir. Bu nedenle internetin, etkin ve bilinçli bir biçimde kullanılması gerek ebeveynlere gerekse çocuklara öğretilmelidir. Bu durumda temel sorumluluk kamu yönetimine düşmektedir. Gerekli teknolojik, hukuki, kültürel ve eğitsel tedbirleri almakla yükümlüdür. Bilhassa ebeveynlerin internet üzerinden cinsel istismar konusunda bilinçlendirilmeleri gerekir. Bu bağlamda çocuklarla iyi bir diyalog kurmaları, onların bütün sorunlarını kendileriyle rahatlıkla paylaşabilecekleri güveni oluşturmak son derece önemli bir yaklaşım tarzıdır. Ebeveynler çocuğun psikolojini anlamak için çaba sarf etmeli ve onlarla yumuşak ve tatlı bir dille konuşmaya özen göstermelidirler. Aksi halde cinsel konulara karşı hassas ve meraklı olan çocukların kendilerinden bu konuda bilgi saklamaları kaçınılmaz hale gelir. Ve asıl tehlike böylece başlamış olur. Çocuğa verilebilecek sevgi ve güven, onun internet üzerinden ya da başka bir yolla yaşadığı vakaları ebeveynlerle paylaşmasını sağlar. Zira, sorun bilinmeden çözüm üretilemez. Başkalarıyla paylaşılmaya pek de uygun olmayan cinsellikle ilgili konularda çocuklardan bilgi alabilmek için ebeveynlerin çocuklarını koşulsuz sevdiklerini ve değer verdiklerini hissettirmeleri gerekir. Bilgi sorunun çözülmesinin başlıca anahtarıdır. Verileri bilinmeyen problem çözülemez.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, internetin kötüye kullanımı ve çocuk cinsel istismarının bu alanda yaygın olarak kullanılmasından çok önce hazırlanmıştır. Ancak bu durum, çocukların temel insan haklarına sahip olduğu gerçeğini değiştirmez. Bu nedenle kamu yönetimi çocukları internet üzerinden yapılan cinsel saldırılardan korumak için gerekli olan bütün tedbirleri almak zorundadır. Kamu yönetiminin bu yükümlülüğü hem toplumsal sağlığı hem toplumsal huzuru hem de kamu kaynaklarının etkin kullanımını ilgilendirmektedir. Bir ülkenin en esaslı kaynağı insandır. Bu önemli kaynağın sağlıklı ve güvenli bir ortamda yetişmesini sağlamak kamu yönetiminin vazgeçilmez sorumluluk alanları arasında yer alır.

Veriler Türkiye’de internet kullananların sayısında hızlı bir artış olduğunu göstermektedir. Şüphesiz internet kullananların büyük bir bölümünü, teknolojik gelişmelere kolaylıkla uyum sağlayabilen, çocuklar oluşturmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre Türkiye’de 2012 yılı itibari ile neredeyse her iki evden birinde internet bağlantısı bulunmaktadır. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu verilerine göre de 2012 yılı itibariyle Türkiye genelinde 20 milyondan fazla internet abonesi vardır. Türkiye genelinde internet aboneliği 2012-2017 döneminde, %150 oranında artarak 68,9 milyona ulaşmıştır. 2018 yılının ikinci çeyreğinde bu rakam % 8,1 oranında artmış ve 71.760.432 olmuştur.

Bütün bu gelişmeler neticesinde, Türkiye’de İnternet kullanımı bilhassa çocukların günlük yaşamının bir parçası haline gelmiştir. Şüphesiz bu yoğun internet kullanımına, internetin riskleri ve alınması gereken önlemlerle ilgili ebeveyn bilgilerinin yetersizliği ve bilinçsizliği de eklenince, çocukların internet üzerinden cinsel istismara uğrama riski de artmaktadır. Kamu yönetimi bu ciddi ve önemli sorunu çözebilmek için çeşitli tedbirler düşünmüş ve yürürlüğe koymuştur.

Söz konusu suçlarla etkin bir biçimde mücadele edebilmek için özel bir kanun olan 5651 sayılı ve 4 Mayıs 2007 tarihli, “İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında

Kanun” 23 Mayıs 2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu alandaki mücadeleyi Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu koordine etmektedir. Herkese ve her kuruma sorumluluk düşmekle birlikte, bu Kurum konuyla ilgili bir İhbar Merkezi kurmuştur. Merkez 23 Kasım 2007 tarihinden beri faaliyette olup, İnternet üzerinden de ihbarda bulunma kolaylığı sağlamıştır. Söz konusu Kurum, bünyesinde faaliyetlerini yürüten Bilinçlendirme Merkezi ile İnternet İhbar Merkezini tek çatı altında toplamış ve 2017 yılında Güvenli İnternet Merkezini kurmuştur. Diğer yandan INSAFE tarafından 2004 yılından bu yana her yılın Şubat ayında düzenlenen Güvenli İnternet Günü etkinlikleri Türkiye’de 2010 yılından itibaren başlamıştır. Kurum bu köklü sorunla mücadele edebilmek için, ayrıca diğer bakanlık, kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde çalışmalarını sürdürmektedir.

İnternet üzerinden çocuk cinsel istismarı bütün dünyada en temel sağlık ve güvenlik sorunu haline gelmiştir. Bu sorunun denetim altına alınması ve önlenmesi bütün kamu kurumlarıyla uluslararası örgütlerin işbirliğine bağlıdır. Zira, internet ve bilgi teknolojileri küreselleşmeyi hızlandırmış ve bu sorunu küresel boyutlara taşımıştır. Güvenli bir toplum yaratmak ve sağlıklı nesiller yetiştirmek, bütün kamu yönetimi yükümlülerinin başlıca amacıdır. Bu nedenle bütün ülkelerin sorumlu kurum ve kuruluşları; küresel ve merkezi bir yapılanma içerisinde sıkı bir işbirliği ve dayanışma içerisinde hareket etmez zorundadır. Aksi halde oluşacak boşluklardan yararlanma yollarını çok iyi bilen ve dayanışma içerisinde bulunan suçluların, yakalanması ve gerekli işlemlerin yapılabilmesi imkânsız hale gelir.

Kaynakça

- Altamura, Alessia (2017); “Online Child Sexual Abuse and Exploitation: Spotlight on Female Sex Offenders”, ECPAT International Journal, Issue: 12, April, p.26-46. http://www.ecpat.org/wp-content/uploads/2017/04/Journal_No12-ebook.pdf (ET: 30 Ağustos 2018).
- Aslan, Alper ve Türkan Karakuş Yılmaz (2017); “Türkiye’de Güvenli İnternet Kullanımına Yönelik Gerçekleştirilen Uygulamalar”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 53, Temmuz, s.121-143.
- Ayraler Taner, Hande- Fatih Hilmi Çetin, Yasemin Işık, Elvan İşeri (2015); “Cinsel İstismara Uğrayan Çocuk ve Ergenlerde Psikopatoloji ve İlişkili Risk Etkenleri” Anatolian Journal of Psychiatry, Sayı: 16, p.294-300.
- Barraco (Rontiero) Robin (2012); “Using Digital Forensics to Protect Children”,p.1-14. https://www.researchgate.net/publication/299595586_Using_Digital_Forensics_to_Protect_Children :DOI: 10.13140/RG.2.1.2646.4401 (ET: 31 Ağustos 2018).
- Beniuk, Loree and Pearl Rimer (2006); Understanding Child Sexual Abuse: A Guide for Parents & Caregivers, Central Agencies Sexual Abuse Treatment (CASAT) Program Child Development Institute, Toronto, Ontario CANADA.
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (2018); Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin İl Bazında Yıllık İstatistik Bülteni, Sektörel Araştırma ve Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı, s.1-91.
- Canadian Centre for Child Protection, (2014); Child Sexual Abuse: It Is Your Business, Third Edition, August, Canada, p.1-16.
- Carr, John (2011); “The Internet Dimension of Sexual Violence Against Children”, Protecting Children From Sexual Violence A Comprehensive Approach, Council of Europe January 10, p.271-288. https://www.coe.int/t/dg3/children/1in5/WhatWeKnow/Publication_en.asp (ET: 31 Ağustos 2018).
- Carr, John and Hilton, Z. (2011). “Combating child abuse images on the internet – international perspectives”. Chapter 3, Internet Child Abuse: Current Research

- and Policy, (Eds.) In J. Davidson and P. Gottschalk, Abingdon: Routledge, p.52-78.
- Chan, Eric J. - Dale E. McNeil and Renee L. Binder (2016); "Sex Offenders in the Digital Age", The Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law, Volume 44, Number 3, p.368 -375.
- Conklin, Kurt (2012); Child Sexual Abuse I: An Overview of Statistics, Adverse Effects, and Prevention Strategies, February Washington DC. USA, p.1-4. <http://www.advocatesforyouth.org/storage/advfy/documents/child-sexual-abuse-i.pdf> (ET: 11 Ekim 2018).
- Çağlar, Seda ve Sevim Savaşer (2010); "İnternet ve Çocuk Pornografisi", Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Cilt:7 Sayı:1, s.1001-1008.
- Çubukcu, Ahmet ve Şahin Bayzan (2013); "Türkiye'de Dijital Vatandaşlık Algısı ve Bu Algıyı İnternetin Bilinçli, Güvenli ve Etkin Kullanımı ile Artırma Yöntemleri", Middle Eastern & African Journal of Educational Research, Issue 5 Year, p.148-174.
- Davidson, Julia -Julie Grove-Hills, Antonia Bifulco, Petter Gottschalk, Vincenzo Caretti, Thierry Pham, Stephen Webster (2011); "Online Abuse: Literature Review and Policy Context", Prepared for the European Commission Safer Internet Plus Programme, February, p.1-52. <http://childcentre.info/robert/extensions/robert/doc/99f4c1bbb0876c9838d493b8c406a121.pdf> (ET: 3 Kasım 2018).
- Dinsmore, Christine and Catherine Rutgers (2012); Child Safety Online: Global challenges and strategies (Technical Report), UNICEF Innocenti Research Centre, Italy, United Nations Children's Fund (UNICEF), May. https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/ict_techreport3_eng.pdf (ET: 1 Eylül 2018).
- Dombrowski, Stefan C. - John W. LeMasney, C. Emmanuel Ahia and Shannon A. Dickson (2004); "Protecting Children From Online Sexual Predators: Technological, Psychoeducational, and Legal Considerations", Professional Psychology: Research and Practice, Vol. 35, No. 1, p.65-73
- European Commission Raporu (2013); "Report of the Global Alliance against Child Sexual Abuse Online", December, p.1-28.
- Evans, Nancy and Susan Walters Schmid (2011); "Child Abuse: A Guide for Mandatory Reporters (2005-2010)", July. <https://dhs.iowa.gov/sites/default/files/Comm164.pdf> (ET: 5 Eylül 2018).
- Finkelhor, David (2009); "The Prevention of Childhood Sexual Abuse", The Future of Children, Vol. 19, No: 2, Fall, 2009 p.169-194.
- Henkoğlu, Türkey ve Bülent Yılmaz (2013); "İnternet Erişim Özgürlüğünün Kısıtlanması: Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme", Bilgi Dünyası, Cilt: 14, Sayı: 2, s.215-239.
- Holder, Eric H.- Karol V. Mason, Robert L. Listenbee (2014); "Law Enforcement Response to Child Abuse", U.S. Department of Justice Office of Justice Programs Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention, p.1-14. <https://www.ojjdp.gov/pubs/243907.pdf> (ET: 11 Eylül 2018).
- Interpol, (2018); Towards a Global Indicator, on Unidentified Victims in Child Sexual Exploitation Material, Technical Report, p.1-104. <https://www.interpol.int/...children/Technical-report-Toward...> (ET: 27 Eylül 2018).
- Kabakçı Yurdakul, Işıl ve Fatih Yaman (2018); İnternetin Bilinçli ve Güvenli Kullanımı Saha Çalışması Raporu, Ed.: Mustafa Küçükali, Şahin Bayzan ve Ahmet Çubukçu, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Yay., s.1-50.
- Kaypak, Şafak-Muzaffer Bimay ve Vedat Yılmaz (2017); "Dijital Çağda Kamu Yönetimi ve Etik", Social Sciences Studies Journal, Vol:3, Issue:6, p.912-925.

- Kılınç, Doğan (2010); "Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta İnternet Sitelerine Erişimin Engellenmesi ve İfade Hürriyeti", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: XIV, Sayı: 2 407-454.
- Krebs, Christopher P. - Christine H. Lindquist, Tara D. Warner, Bonnie S. Fisher and Sandra L. Martin (2007); "The Campus Sexual Assault (CSA) Study", Final Report, <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/grants/221153.pdf> (ET: 1 Eylül 2018).
- Küçükali, Mustafa ve Halil İbrahim Bülbül (2015); "Fatih Projesi Kapsamında İnternetin Bilinçli ve Güvenli Kullanımının Artırılması", Türk Bilim Araştırma Vakfı (TÜBAV), Cilt: 8, Sayı 2, s.1-18.
- Latzman, Natasha E. - Cecilia Casanueva, and Melissa Dolan (2017); "Understanding the Scope of Child Sexual Abuse: Challenges and Opportunities", RTI Press: Occasional Paper, 15 December, p.1-20. <https://doi.org/10.3768/rtipress.2017.op.0044.1711>
- Malby, Steven - Tejal Jesrani, Tania Bañuelos, Anika Holterhof, Magdalena Hahn (2015); "Study on the Effects of New Information Technologies on the Abuse and Exploitation of Children", United Nations Office on Drugs and Crime, New York.
- Martellozzo, Elena (2015); "Policing Online Child Sexual Abuse: The British experience", September, p.1-19. https://www.researchgate.net/publication/282848194_Policing_Online_Child_Sexual_Abuse_The_British_Experience (ET: 1 Kasım 2018).
- Polat, Oğuz (2015); "Tüm Boyutlarıyla Pedofili", Adli Tıp Bülteni, Cilt: 20, Sayı: 1, s.60-70.
- Polat, Oğuz vd. (2016); Çocuk İstismarına Yönelik Rapor (2016), Şiddeti Önleme ve Rehabilitasyon Derneği (İMDAT) ve Acıbadem Üniversitesi Suç ve Şiddetle Mücadele Uygulama ve Araştırma Merkezi (ASUMA), İstanbul.
- Putnam, Frank W. (2003); "Ten-Year Research Update Review: Child Sexual Abuse", J. Am. Acad. Child Adolesc. Psychiatry, Vol. 42, No:3, March, p.269-278.
- Richardson, Janice (2011); "Awareness Raising to Combat Online Sexual Violence", Protecting Children from Sexual Violence - A Comprehensive Approach, Council of Europe January 10, p.289-299. https://www.coe.int/t/dg3/children/lin5/WhatWeKnow/Publication_en.asp (ET: 31 Ağustos 2018).
- Seto, Michael (2015); "Internet-Facilitated Sexual Offending", SOMAPI Research Brief, Sex Offender Management Assessment and Planning Initiative, U.S. Department of Justice Office of Justice Programs, Office of Sex Offender Sentencing, Monitoring, Apprehending, Registering, and Tracking, July, p.1-5.
- Simantiri, Nikoleta Lydaki (2017); Online Child Sexual Abuse and Exploitation: Current Forms and Good Practice for Prevention and Protection, Copyright ECPAT France and ECPAT Luxembourg.
- Tompson, Trevor - Jennifer Benz, and Jennifer Agiesta (2013); "The Digital Abuse Study: Experiences of Teens and Young Adults", AP-NORC Center for Public Affairs Research, October, p.1-10.
- UNICEF (2014a); Hidden in Plain Sight: A Statistical Analysis of Violence Against Children, (UNICEF), Division of Data, Research and Policy, September, New York, USA. http://files.unicef.org/publications/files/Hidden_in_plain_sight_statistical_analysis_EN_3_Sept_2014.pdf (ET: 20 Haziran 2018).
- Vendley, William F. and Dorothy Rozga (2016); Protecting Children from Online Sexual Exploitation (A Guide to Action for Religious Leaders and Communities), ECPAT International and Religions for Peace, June, Thailand and New York,

[https://www.unicef.org/protection/files/FBO_Guide_for_Religious_Leaders_and_Communities_ENG\(1\).pdf](https://www.unicef.org/protection/files/FBO_Guide_for_Religious_Leaders_and_Communities_ENG(1).pdf) (ET: 31 Ağustos 2018):

Wolak, Janis - Kimberly Mitchell, and David Finkelhor (2003); Internet Sex Crimes Against Minors: The Response of Law Enforcement, National Center for Missing & Exploited Children, p.1-36.

Yıldırım Sarı, Hatice - Esra Ardahan, Beste Özgüven Öztornacı (2016); “Çocuk ihmal ve istismarına ilişkin son 10 yılda yapılan sistematik derlemeler”, TAF Preventive Medicine Bulletin, Cilt 15, Sayı 6, s.501-511. DOI: 10.5455/pmb.1-1453795052

World Health Organization (2003); Guidelines for Medico-Legal Care for Victims of Sexual Violence, Geneva. http://www.who.int/violence_injury_prevention/publications/violence/en/ (ET: 11 Ekim 2018).

İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun (5651/4 Mayıs 2007).

<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5651.pdf> (ET: 10 Kasım 2018).

<http://www.gig.org.tr/index.php> (ET: 10 Kasım 2018).

<http://www.gig.org.tr/hakkinda.php> (ET: 10 Kasım 2018).

<http://www.gim.org.tr/> (ET: 10 Kasım 2018).

<http://www.guvenliweb.org.tr/> (ET: 10 Kasım 2018).

<http://www.guvenliweb.org.tr/dokuman-detay/siber-zorbalik> (ET: 10 Kasım 2018).

<https://www.btk.gov.tr/iletisim-hizmetleri-istatistikleri> (ET: 11 Kasım 2018).

<https://www.ihbarweb.org.tr/hakkimizda.html> (ET: 11 Kasım 2018).

<http://www.missingkids.com/gethelpnow/cybertipline> (ET: 28 Eylül 2018)

<https://virtualglobaltaskforce.com/> (ET: 9 Ekim 2018).

<https://norapsikoloji.com/bonzai-ve-jamaika-bagimlilik/> (ET: 19 Ekim 2018).

Kısaltmalar

CSA: Child sexual abuse (Çocuk Cinsel İstismarı)

CSEM: Child Sexual Exploitation Material

CSAM: Child Sexual Abuse Material

ICAC: Internet Crime Against Children (Çocuklara Karşı İnternet Suçu)

ICT: Information and Communication Technologies (BİT: Bilgi ve iletişim teknolojileri)

INSAFE: Avrupa Güvenli İnternet Ağı (European Safer Internet Network).

İİSK: İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun

NCMEC: National Center for Missing and Exploited Childre (Ulusal Kayıp ve İstismara Uğrayan Çocuklar Merkezi).

SNS: Social Networking Sites (sosyal paylaşım siteleri)

UNCRC: The United Nations Convention on the Rights of the Child (Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi)

UNICEF: United Nations International Children’s Emergency Fund (Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuklara Acil Yardım Fonu)

WHO: World Health Organization (Dünya Sağlık Örgütü).